

[Ministeren for offentlige arbejder.]

Esbjerg, 3 til Randers, 3 til Brande og 3 til Jyderup — det er 4 områder, hvor man er nødt til at have disse frekvenser som reserve for at gøre aflytningen tilfredsstillende.

Der er altså ikke plads til andre i æteren i Danmark. Man kan sige, at der har været plads, fordi radiofonien ikke har udnyttet de frekvenser, den har fået tildelt. Men hvis vi ser på fremtiden, er der ikke plads til flere. I øvrigt synes jeg, det er en mærkværdig stilling at indtage at sige, at man er modstander af monopol, når man dog må erkende, at selv om Danmark kunne få tildelt flere frekvenser — hvad jeg vil sætte et meget stort spørgsmålstegn ved, idet det kun kan ske ved international forhandling — vil det i hvert fald aldrig kunne blive sådan, at enhver frit kan oprette en radiospredningsstation, for så vil det simpelt hen betyde kaos, så vil ingen kunne høre noget. Der er vel ikke nogen, der kan have til hensigt at oprette så mange stationer, at ingen kan høre radio. At det kunne være gavnligt for nogle, skal jeg ganske lade ligge, men sådan er tingene altså.

Derfor synes jeg, at når man er modstander af monopol, som det ærede medlem hævder at han er, må man være klar over, at hvis man går ind på den betragtning, at der skal være frihed, må man alligevel begrænse den på et eller andet tidspunkt. Det må blive en monopoliseret virksomhed, selv om man skulle have 2 eller 3 frekvenser — hvis vi fik tildelt så mange nye frekvenser. Det er altså ganske ulogisk at tale om, at man er modstander af monopol, samtidig med at man taler om et oprette flere monopoliserede virksomheder.

Til slut skal jeg kun udtale håbet om, at det udvalg, som nu bliver nedsat, efter en grundig behandling må komme frem til et resultat, der kan forhindre den virksomhed, som udøves af Radio Mercur i øjeblikket.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

K. B. Andersen: Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til et udvalg på 17 medlemmer.

Uden forhandling eller afstemning.
vedtoges dette forslag.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændring i lov om radiospredning [af Hanne Budtz m. fl.].

(Lovforslaget findes i tillæg A. sp. 1747, fremsættelsen i tidenden sp. 4144).

Ministeren for kulturelle anliggender (Bomholt): I 1959 behandlede et tilsvarende forslag i det høje ting. Det blev forkastet med 75 stemmer imod 51 — anført i Folketingstidende for 1958-59 sp. 5318. Jeg tvivler på, at situationen her i tinget er væsentligt ændret, men jeg kan ikke have noget imod, at et udvalg på ny overvejer argumenterne pro et contra.

Jeg går ud fra, at radiopirativirksomheden bringes til ophør, og det må da være statsradiofoniens naturlige opgave at udnytte den frekvens, der er tillagt den danske stat, ikke blot for at markere en vitterlig ret, men for positivt at tilfredsstille det behov, der åbenbart findes i visse kredse af befolkningen, og på en sådan måde, at radiolovens bestemmelser om udsendelsernes lødighed kan respekteres. Statsradiofonien kan utvivlsomt gennemføre en musiklinje, der imødekommer det behov, som Radio Mercur hidtil har forsøgt at imødekomme, og give udsendelserne et ekstra plus, altså ikke blot som et æret medlem sagde under den foregående sag: trommehindemassage. Jeg tror ikke, at en reklamesender på et sådant tredje programråde, set ud fra et konkurrencesynspunkt, kan tilføre vort kulturliv et nævneværdigt plus. Jeg har den — ganske vist ubeviselige — tro, at en reklamesender vil være den første station på vejen til reklame i fjernsynet.

Der er kun én landsomfattende frekvens til rådighed. En eventuel licens vil altså være licens til en monopoliseret reklamesender — en licens, der måtte fastsætte betingelser, også om økonomisk afgift, det millionbeløb, der skal betales — med adgang for alle til at henvende sig om licens, således som også de ærede medlemmers lovforslag er formuleret.

[Ministeren for kulturelle anliggender.]

Som Berlingske Tidende i en ledende artikel har skrevet, er der dog ikke mere næringsfrihed i 2 monopoler end i ét monopol, men som sagt, jeg har intet imod, at et udvalg nærmere behandler spørgsmålet.

Ordføreren for forslagsstillerne (Hanne Budtz): Når venstre og det konservative folkeparti har fremsat forslag til lov om, at der skal kunne meddeles private personer eller selskaber bevilling til radiospredning på kommerciel basis, skal det betragtes som vort bidrag til at skabe orden i æteren i det omfang, vi ved internationale aftaler har bundet os dertil. Vort lovforslag må altså ses i nøje sammenhæng med det af den højtærede minister for offentlige arbejder fremsatte lovforslag, som vi netop har behandlet, og selv om det formelt er to forskellige forslag, er det en samlet realitet, og vi er derfor meget forbavset over, som allerede det ærede medlem hr. Harald Nielsen har givet udtryk for, at de to lovforslag ikke skal behandles under ét, således som det ellers er tilfældet her i tinget, når to emner hører nøje sammen.

Nu er der foreslået nedsat et udvalg vedrørende ministeren for offentlige arbejders lovforslag, og så bliver der vel et særskilt udvalg til behandling af det lovforslag, vi har fremsat, hvilket naturligvis ikke alene er særdeles upraktisk, men på forhånd udelukker en samtidig behandling og vel må være beregnet på at hæmme vort lovforslags rimelige behandling. Vi kan fra vor gruppes side karakterisere det — for at sige det meget pænt og diplomatisk — som en fra regeringens side særdeles uvenlig handling.

Vi betragter i øvrigt vort lovforslag som en betydelig bedre måde at løse problemerne på end ved at vedtage en lov, som vi finder tvivlsomt forenelig med jurisdiktions-spørgsmålet, og som kriminaliserer forhold, der efter almindelig retsopfattelse ikke bør være strafbare.

Mit parti var ved vedtagelsen af radio-

loven i 1959' imod, at Danmarks radio fik monopol på radiospredning. Den højtærede minister for kulturelle anliggender har netop nævnt tallene ved afstemningen dengang, nemlig 75 stemmer mod 51. Jeg kan så kun konstatere, uden at det naturligvis forundrer mig, at der stadig er vundet fremgang for den sunde fornuft, som vort synspunkt repræsenterer. Der var ved debatten i 1959 betydelig argumentation for og imod monopolradioen, og navnlig argumenterede tilhængerne af statsmonopolet for deres synspunkt med, at det ville være det mest demokratiske, om staten havde det monopol, navnlig ud fra den betragtning, at det gav lige adgang for alle politiske partier, at der ikke var nogen, som fik en særlig fortrinset, og så dette, at man ikke ønskede reklameradio.

Men denne sag må bedømmes ganske realistisk, og realiteten er, at der her i landet og navnlig i adskillige andre lande eksisterer bølgelængder, som faktisk benyttes af private sendere. I mange lande er der overhovedet ikke noget problem, fordi man dér ikke ønsker noget statsmonopol, men simpelt hen tillader de private senderes eksistens, enten fordi det er det almindelige grundlag, eller fordi man har meddelt en koncessionsordning. Nu hævdes det — det sagde den højtærede minister også for et øjeblik siden — at giver man koncession til en anden radiospredningsvirksomhed, skaber man blot et nyt monopol. Jeg ved ikke, om det er noget argument, at det er bedre at have ét monopol end at have to monopoler — det må man nemlig kalde det — og under alle omstændigheder vil det, at man har to monopoler, jo betyde indbyrdes konkurrence. Konkurrence er efter vor mening altid overordentlig nyttig, og for øvrigt vil det meget ofte medføre en højnelse af kvaliteten — selv om jeg hører til dem, der synes, at de programmer, der udsendes af Danmarks radio, har en meget høj kvalitet. Men klart er det da, at konkurrence er et nyttigt moment.

Den højtærede minister har netop nedsat

[Hanne Budtz.]

et udvalg for at undersøge, hvorledes en daglig adskillelse af radio- og TV-udsendelserne inden for Danmarks radio skal organiseres. Jeg er også overbevist om, at der bliver en form for konkurrence mellem disse to medier, som vil være særdeles nyttig og inspirerende for medarbejderne ude i radiohuset, og jeg er ikke i tvivl om, at det er noget, de selv synes om. Konkurrence kan altså bestemt ikke være et onde, især ikke da vi jo må erkende, at der er ret få bølglønder til rådighed, hvorfor der i de enkelte tilfælde må gives koncession, og en koncession gives netop på nøje fastsatte betingelser. Man kan i en sådan koncession faktisk stille de betingelser, man ønsker, for at sikre sig det, vi kalder „det politiske millimeterdemokrati“ — det, vi har i Danmarks radio. Man kan ved en sådan koncession sikre sig, at det er dansk kapital, der står bagved, at der er dansk tilhørsforhold, og hvad man ellers kan tænke sig.

Det lovforslag, vi her behandler, går netop ud på, at det skal være de danske myndigheder, under hvem radio- og telekommunikation hører, der kan bestemme, hvem en koncession meddeles. Den højtærede minister må da erkende, at det er en meget stor tillid, vi viser ham og eventuelle kommende ministre. Man kan også gøre koncessionen tidsbegrænset, så man kan se, om koncessionshaveren virkelig opfylder betingelserne. I øvrigt må en koncession naturligvis altid være tidsbegrænset.

Vi har med stor interesse hørt og læst de redegørelser for de forskellige forhold, som både generaldirektør Gunnar Pedersen og afdelingsingeniør Børge Nielsen er fremkommet med. Også mit parti ønsker naturligvis, at man respekterer de tekniske forhold og de internationale aftaler, hvorigennem, forstår jeg, de pågældende embedsmænd med stor dygtighed har sikret Danmark de flest mulige frekvenser — eller den bedst mulige bid af kagen. Men alt dette forhindrer jo ikke, at nogle af frekvenserne anvendes til private sendere på kommerciel basis. Vi vil nu i udvalget få lejlighed til at høre nærmere om de tekniske forhold. Vi vil også i udvalget kunne få at vide, om nye opfindelser og opdagelser — det var det ærede medlem hr. Arne Bertelsen jo inde på under behandlingen af det

foregående lovforslag — kan gøre det muligt at oprette flere private sendere ved siden af Danmarks radio.

Vi mener, at netop dette at give koncession til en privat sender på kommerciel basis må være en naturlig konsekvens af, at regeringen i 3-4 år har set på eksistensen af en privat sender uden at være i stand til at bekæmpe den og nu ikke alene vil bruge en fremgangsmåde som den, vi netop har drøftet — dér kan man igen se, hvor nøje disse to lovforslag hænger sammen — men oven i købet, hvis jeg må have lov til at sige det på en mindre pæn måde, vil hugge og nationalisere ideen ved at bringe det, som den højtærede kulturminister forleden aften i fjernsynet, så vidt jeg forstod, kaldte et pep-program, hvilket jo skal være noget helt forskelligt fra et pop-program. Det minder mig om den fremgangsmåde, man i sin tid anvendte over for private vognmænd, der havde fundet frem til udmærket rentable rutebilruter, som der var behov for; de blev nemlig senere overtaget af det offentlige. Vi ser, hvordan et lignende emne er aktuelt i disse dage vedrørende skibsruter.

Der er for mig noget odøst i, at ideen i en privat virksomhed, der er startet helt lovligt, nu eventuelt skal overtages af Danmarks radio, for det er da klart, at det er den private senders imødesete undergang, der har inspireret til tanken om en melodiradio i Danmarks radio; der forberedes nu en melodiradio, som skal overflødiggøre den private sender. Hvad vil dette indebære for Danmarks radio? For det første vil der naturligvis blive tale om meget betydelige udgifter. Det vil koste mange millioner kroner, som lytterne skal betale, formentlig gennem en forhøjet licens. Dernæst vil et sådant melodiprogram — nu ser jeg foreløbig bort fra program 3 — fratage de udmærkede programmer, vi har i øjeblikket, nemlig program 1 og program 2, nogle af de virkelig værdifulde udsendelser, som der er stort behov for. Jeg er ikke i tvivl om, at alle de andre afdelinger i radiohuset, som ikke har med netop dette område at gøre, med stor bekymring ser herpå.

Så er der naturligvis den mulighed, at Danmarks radio starter et nyt program 3. Man kan da spørge: er det nu rimeligt, at Danmarks radio alene for at lave et under-

[Hanne Budtz.]

holdningsmelodiprogram og konkurrere med private sendere skal lave et program 3? Vi har to radioprogrammer, som kan udnyttes mere intenst nogle af dagens timer, og om aftenen har befolkningen to radioprogrammer og for seernes vedkommende yderligere foreløbig ét TV-program. Er det så rimeligt at lave et program 3 med nøjagtig samme stof — man siger ganske vist af lidt højere kvalitet, men dog en melodiradio — som det, der for tiden leveres af den private sender, og som, hvis man gik ind for vort forslag, stadig kunne leveres af private sendere? Så ville der ikke blive noget økonomisk problem og i hvert fald ikke af den grund nogen licensforhøjelse for Danmarks radios lyttere.

Jeg synes, det er rimeligt her at understrege, hvad der offentligt er meddelt forleden dag, at i hvert fald adskillige radiorådsmedlemmer har taget forbehold over for det resultat, som det af radiorådet nedsatte melodiudvalg måtte komme til. Der er selvfølgelig ingen, der siger, at de ikke vil acceptere det til sin tid, men en del af os nærer i hvert fald en vis ængstelse for et sådant program og må altså se nøjere på det, når der fremkommer et forslag; men jeg skulle tage meget fejl, om ikke det med vældigt initiativ nedsatte udvalg skulle barsle med et forslag til et melodiprogram på det nye program 3, og man mærker hensigten og bliver forstent. Det er naturligvis et led i kampen for at beholde Danmarks radios retlige og tilkæmpe sig det faktiske monopol.

Også en væsentlig del af den danske presse, det må erkendes, går imod tanken om en privat koncessioneret radio, og der er en ikke unaturlig ængstelse for, at annonceudgifterne skal gå til radioavertering i stedet for til annoncer i pressen; det er jo forståeligt. Sådant er forholdene i hvert fald i øjeblikket. Men ængstelsen burde vel fra pressens side snarest rettes imod tanker om reklame i Danmarks radio og fjernsyn, de tanker, som den højtærede kulturminister lod komme til orde i pressen tirsdag morgen den 3. april. Desværre kendte radiorådet ikke disse tanker den 2. april, aftenen før. Det kunne have været vældig interessant at konstatere, om den tidligere i radiorådet herskende enstemmige

indstilling imod reklame i Danmarks radio og TV var ændret. Selvfølgelig vil vi få en drøftelse heraf, men det havde været meget interessant at få den aftenen før. Disse tanker hos den højtærede kulturminister, som jo nok kunne tænkes på et eller andet tidspunkt at inspirere ligesindede i radiorådet, kan sandelig give pressen grund til ængstelse. Eller har den højtærede minister fremsat disse tanker om de store indtægter, som Danmarks radio kunne indvinde, for at man skal sluge tanken om de betydelige udgifter, der vil fremkomme ved en ny melodiradio?

Jeg forstår ikke, at man er så bange for at give én eller, hvis det er teknisk muligt, flere private sendere eksistens, og jeg vil gerne spørge: kan nogen påvise, at en sådan sender vil forvolde nogen forstyrrelse eller skade her i landet, som regeringspartierne er så bange for, eller at det er tilfældet i de mange lande, der har private sendere?

Jeg håber, det kan lykkes os at overbevise regeringen om, at vort forslag til ændring i radiospredningsloven er en værdigere løsning på problemet end den højtærede minister for offentlige arbejders forslag til en ændring i telekommunikationsloven.

K. B. Andersen: Da den nugældende radiospredningslov behandlede her i salen i foråret 1959, fremsatte, som vi har hørt, de to partier, der også i dag er forslagsstillere, ændringsforslag af noget lignende karakter som det forslag, vi nu drøfter, om at give mulighed for gennemførelse af privat radiospredning. Mit parti gik dengang imod, og vi har ikke ændret vor principielle stilling i de få år siden da.

Det forslag, der nu er fremsat, er imidlertid ikke helt identisk med forslaget fra 1959. Der tales denne gang åbent om, at bevillingen til den eller de private grupper skal gives på kommerciel basis. Det sagde man ikke i 1959. Måske nærede man dengang håb om, at private sendere kunne betales med andre midler end reklamemidler; i dag er man åbenbart ikke i tvivl om, at reklamerne er det eneste mulige grundlag for en privat radiofoni. Det er en meget nyttig klaring.

Det ærede medlem hr. Harald Nielsen udtalte under behandlingen af det fore-

[K. B. Andersen.]

gående lovforslag, at hvis vi gav en privat station koncession på reklame, som man her foreslår, ville Radio Mercur forsvinde af sig selv. Det må altså forudsætte, hvis der skal være logisk sammenhæng i denne udtalelse, at det ærede medlem kun kan tænke sig én sender ved siden af Danmarks radio, og det vil sige, at vi står med et forslag om, at der ikke skal være flere sendere, men én sender ved siden af Danmarks radio, som man ville give en bevilling, om man kan få nogen privat kreds til at søge en sådan bevilling — ja, det kan man vel nok, men det er ikke blevet gjort lettere ved den holdning, både det ærede medlem fru Hanne Budtz, det ærede medlem hr. Harald Nielsen og det ærede medlem hr. Arne Bertelsen for lidt siden indtog i spørgsmålet om Radio Mercur. Den lethed, hvormed man så på, at Danmarks radios velerhvervede rettigheder krænktes, den måde, hvorpå man holdt hånden over en sådan omgåelse af loven, kan vel ikke ligefrem friste andre til at give penge for at få en stilling, som man måske vil blive udsat for at de ærede ordførere tager lige så let på, så at de rettigheder, der er betalt for, ikke bliver respekteret. Jeg tør nok sige, at hele den holdning til ejendomsretten, vi hørte før, i meget høj grad minder om det gamle ord om, at de små tyve hænger man, de store tager man hatten af for. Jeg synes, man tog hatten lovlig dybt af, og det skal ikke give andre lyst til at betale for rettigheder, hvis de ikke har indtryk af, at de virkelig får disse rettigheder eller har lov til at beholde dem.

Når mit parti i 1959 gik imod de private sendere, og når vi gør det i dag, hænger det sammen med en principiel uvilje mod at placere et massespredningsmiddel med en så kolossal indflydelse som radioen i private hænder. Det er vor opfattelse, at friheden i æteren bedst varetages gennem en statsradiofoni med en tilstrækkelig vidsynet og alsidig sammensat ledelse, der hellere tager en røst for meget end en for lidt med til belysning af problemerne. Hvis der var mulighed for en hel række landsdækkende programmer, kunne spørgsmålet drøftes. Det kunne jo blive ganske spændende med en kappestrid i æteren mellem 10 eller 20 danske stationer, hvor f. eks. Arbejdernes

Oplysnings Forbund og de tilsvarende oplysningsforbund i andre lejre, hvor vore universiteter, det danske akademi, musikfolk fra forskellige lejre og andre kunne få lejlighed til at vise, hvad de evnede at præstere. Men det er jo en utopi både af tekniske og økonomiske grunde.

Det ligger stadig sådan, efter hvad der oplyses — og det er ikke blevet ændret af noget, der er sagt her i dag — at der ud over radioens to programmer kun er mulighed for ét landsdækkende program. At give denne ene mulighed som et privilegium eller et monopol til en eller anden privat gruppe skaber da ikke frihed i æteren. Sammenligningen, som man har set, med presse eller teatre eller bøger eller andre kulturområder, er helt uden jordforbindelse. Man kan diskutere, om vi har tilstrækkeligt med muligheder for oprettelse og drift af dagblade — jeg mener det ikke. Man kan diskutere, om vi har teatre nok — jeg mener, vi har for få. Men man kan da ikke med skygge af ret påstå, at mulighederne inden for disse felter trods alt ikke er langt bedre for en fri kappestrid, end hvor der kun kan være tale om én — jeg gentager én — privat sender ved siden af Danmarks radio. Den sammenligning holder slet ikke.

Det siges nu klart fra de to forslagsstillende partier, at finansieringen af en sådan privat sender må ske ved hjælp af reklamer. De to partier siger altså: skal vi have reklamer, så lad det ske på legal vis og under ordnede former. Dette forslag kræver en principiel stillingtagen. Jeg kan allerede nu sige, at jeg kunne godt lide at se de betingelser for en koncession, som kunne gøre mit parti forhandlingsvilligt på dette punkt.

Jeg skal straks give klart udtryk for, at den uvilje mod reklamer i radio, som hidtil har været vort standpunkt, stadig er det. Jeg er helt enig med radiorådets formand, Peder Nørgaard, der for nogle dage siden udtalte til pressen:

„Personlig vil jeg foretrække forbrugerorientering i stedet for reklame, for jeg irriteres ved reklamen.“

Mon ikke det standpunkt deles af størstedelen af befolkningen?

Formanden for Arbejdernes Radio- og Fjernsynsforbund, Ernst Christiansen, har udtalt til Aktuelt, at begynder vi først

[K. B. Andersen.]

at indføre reklame, er det svært at vide, hvor vi havner.

Hvordan reklamer virker i radioen, har adskillige kunnet konstatere i piratsenderne. Det er ikke alene den direkte virkning, der giver anledning til irritation; det er også den sidevirkning, de øver på programmerne i retning af forfladigelse. Og tror man virkelig, det vil være muligt i det lange løb at holde reklamen ude fra fjernsynet, hvis den først via en offentlig koncession holder sit indtog i radioen? Jeg tror det ikke. Det er fjernsynet, reklamefolkene for alvor har kig på.

Hvordan reklame i fjernsynet virker, ja, det kan vi få lidt at vide om fra de lande, hvor de allerede i flere år har måttet trækkes med det fænomen. Politiken havde i søndags nogle indtryk fra en række TV-reklamelande. Jeg beder om den højtærede formands tilladelse til et par korte citater.

Om den engelske ordning, hvor det kommercielle fjernsyn er baseret på helt uafhængige programmer, fortalte Kaare Toftkær bl. a.:

„Det hedder i loven, at der kun må sendes annoncer inden for et program i tilfælde, hvor der opstår „naturlige pauser“. Disse „naturlige pauser“ har en forbløffende evne til at optræde med et kvarters mellemrum i de bedste annonce-timer først på aftenen og lidt sjældnere senere hen.“

Om Vesttyskland fortalte Henrik V. Ringsted bl. a. om reklameindslagene:

„De fleste tager sigte på børn og barnlige sjæle — for disse er jo fremtidens kunder — og de får altså i tide under harmløse former en række mærkevarer fra 4711 til Colgate banket ind i deres hjerner.“

Endelig om TV-reklamens fædreland fremfor noget, USA, skrev Knud Poulsen:

„Den eneste udsendelse af alle, politiske, kunstneriske, oplysende, som jeg aldrig har set afbrudt af en afføringspille eller et skurepulver, er aftenbønnen. Jeg ved ikke hvorfor, men andagtsstunden, som adskillige amerikanske fjernsynsprogrammer slutter dagen med, er tolt reklamefri. Præsten med de gode øjne og den runde flip bryder ikke af i teksten med et lunt glimt og besked om,

at nu skal vi have os en „Commercial“. Vorherre må lønne ham; for tilsyneladende er der ikke andre, der gør det. Derudover er der ingen hellige områder. Hamlets monolog, Bachs klaverkoncert, Glenns rumfart, Kennedys tale, nyhederne fra Algier, lavtrykket fra Stillehavet ... alt, alt uden undtagelse, må vige for tandpastaer, mavepiller og cornflakes.“

Det er ikke underligt på denne baggrund at erfare, at man netop nu i den tyske rigsdag overvejer lovforslag, der skal forbyde reklame i vesttysk fjernsyn.

Vil man indvende, at alt dette er urimelige sammenligninger i forbindelse med det beskedne forslag, vi her har for os, at det er at male fanden på væggen, må jeg svare, som Lise Sørensen udtrykte det i Informations kronik for nogle dage siden, at når man rækker fanden en lillefinger, tager han hele hånden, for der er overhovedet ikke brug for lillefingre i den husholdning.

Det er jo også hævet over enhver tvivl, at reklame i radio eller TV vil fremskynde den bladdød, som vi allerede døjer med, og det kan ikke kaldes et uvedkommende hensyn, at vi ikke med det store, landsomfattende massemeddelelsesmiddel, som radioen er, skaber yderligere vanskeligheder for den presse landet over, som i forvejen kæmper hårdt for tilværelsen. Hvis man siger, at vi kan blive nødt til at tage reklamen ind i radio og/eller TV, så svarer jeg: ja men så lad os blive det først, så må vi tage problemerne op til den tid. Der er ingen anledning til at forcere den udvikling frem.

Hvorfor skulle det i øvrigt være så givet, at vi f. eks. i en nærmere fremtid skulle blive nødt til det? Lad os blive fri for i denne sammenhæng at høre for megen tale om europæiske markedsplaner, selv om jeg indrømmer, at de efterhånden dukker op i taler af alle slags. De, der skal høre konfirmationstaler på søndag, skal såmænd også nok få det blandet ind hist og her. Dette er ikke specielt et fællesmarkedsanliggende. Det er rigtigt, at der kan være problemer i forbindelse med nabolandes reklamesendere, men hvad forhindrer danske firmaer i at benytte sig af disse sendere, hvis de vil konkurrere på lige fod i grænseområderne? Og navnlig hvis vi får reklamesendere herhjemme, bliver

[K. B. Andersen.]

man da vel klar over, at vi ikke kan holde udenlandske annoncører ude fra dem, så nogen ensidig hjælpeaktion for danske firmaer kan det aldrig blive.

Jeg står her med et brev fra en forretningsmand — det er skrevet den 3. april — hvori han vender sig stærkt mod tanken om reklame i TV og radio og som begrundelse for den interesse, der er fra visse sider inden for reklamebranchen, siger:

„Med hensyn til Dansk Annoncørforening, der arbejder energisk for reklame i dansk radio og fjernsyn, tillader jeg mig at henvise til, at i denne forening er der også en omfattende repræsentation fra udenlandske interesser især målt i reklameomsætning.“

Jeg tror, man skal være klar over, at det i hvert fald ikke er en ensidig hjælp for dansk produktion, der her er tale om. Men som sagt, lad os vente med at tage hatten af, til vi møder manden, det er god gammel skik, og ikke stå dybt bøjet med hatten i hånden på lang afstand.

Men hvad så med musikprogrammerne? Her er vel i virkeligheden kilden til ophidselsen i forbindelse med aktionen mod Radio Mercur. Det er konstateret, at der er behov for musik, bl. a. lettilgængelig musik til arbejdet o. lign. ud over, hvad Danmarks radio i øjeblikket dækker. Det spørgsmål kan man tage fat på og prøve på at finde en løsning på, sådan som det også er antydnet. Det vil ikke uden videre sige, at der er tale om at sænke niveauet i Danmarks radio; der er jo meget godt med gartnere, måger og vuggeviser i forvejen. Det er da givet, at Danmarks radio, hvis dens ledelse vil, fuldt ud kan imødekomme det musikbehov, der findes, og også gøre det både bedre og mere tiltrækkende, end Mercur hidtil har gjort det. Så kan man spørge, og det vil jeg også gerne spørge om: hvorfor har man så ikke gjort det indtil dette øjeblik? Tænk, om radioen selv havde taget hele sendefeltet i brug, så var der blevet bedre plads både for den ene og den anden slags programmer, og så havde vi været fri for den debat om radiosendere, vi havde for lidt siden.

Der er altså mange sider af den sag, som de to partiers forslagsstillere her har præ-

senteret for os. Den eneste side, det er svært at få øje på, er den, der har med ytringsfrihed eller næringsfrihed at gøre. Der kan jeg helt tilslutte mig det citat fra Berlingske Tidende, som den højtærede kulturminister anførte for lidt siden.

Mit parti erkender, at der er en meget levende interesse for de spørgsmål, vi her har til debat. Vi har givet udtryk for vore principielle synspunkter og vor principielle modstand mod reklame i radio og fjernsyn, men det er da klart, at vi ikke vil afvise at tage del i en udvalgsbehandling, ligesom vi ikke plejer at sætte pris på, at oppositionen afviser at tage del i udvalgsbehandlingen af vore forslag. Vi vil gerne tage del i en endda meget grundig udvalgsbehandling, så vi virkelig kan søge at få skabt klarhed over de problemer af teknisk, økonomisk og kulturel art, der vil være forbundet med det alvorlige spørgsmål om eventuelt at forlade det nuværende radiospredningssystem. Der opnås ikke noget ved en hastig, overfladisk paradebehandling. Nu er forslaget lagt på tingets bord, så må vi opfatte det som en invitation til et sagligt og grundigt arbejde i et udvalg, og det gør vi altså også.

Harald Nielsen: Jeg beder den højtærede formand tillade, at jeg, idet jeg knytter tråden til det sidste forslag, vi behandlede, gør en enkelt bemærkning til den højtærede trafikminister, som mente, at vi skulle bære kappen på begge skuldre, vi, der havde stemt i Nordisk Råd for den rekommandation, der kræver, at der bringes ordnede forhold i æteren. Det kan jeg ikke anerkende. Det, vi stemte for ved den lejlighed, var, at man skulle træffe foranstaltninger til at bringe ordnede forhold til veje, og så syntes jeg rent umiddelbart, at det var naturligt, at de, der var enige om, at der skulle træffes sådanne foranstaltninger, havde tilkendegivet det, og at vi så havde talt sammen om, på hvilken måde det skulle ske, hvordan disse foranstaltninger skulle være. I stedet er vi blevet præsenteret for et forslag, som vi må tvivle på kan føre frem til målet, og som vi også må tvivle på nødvendigheden af, idet jeg altså har den opfattelse, at hvis der først på legal basis er en reklamesender, vil illegale sendere ikke længere kunne

[Harald Nielsen.]

dukke op. Skulle det vise sig ikke at være rigtigt, var tiden inde til at overveje, hvilke andre foranstaltninger man kunne træffe.

Men jeg siger dernæst om det forslag, vi nu behandler, at dette naturligvis ikke er den eneste årsag til, at vi fra venstres og konservativ side i lidt ændret skikkelse genopliver vort gamle forslag fra 1959 om adgang til koncession for private sendere. Den egentlige årsag er, at den givne aktuelle situation skaffer os mulighed for et forsøg på at vinde tilslutning til at bryde statsradiofoniens monopol ved at skaffe plads for konkurrence fra en på privat basis grundet sender.

Nu siger den højtærede kulturminister, at det bare er at etablere et nyt monopol ved siden af det, vi har i forvejen. Den betragtning kan man naturligvis anvende, men det er dog et konkurrerende foretagende. Det er det, der for os er det afgørende: at vi bryder statsradiofoniens enerhedsdomme på dette område og skaber plads for en konkurrence, der kommer fra en sender, som er funderet på privat basis. Venstre er et liberalt parti og derfor tilhænger af konkurrence, og vi tror i modsætning til mange andre, at konkurrence stimulerer til fremgang også på det område, vi her beskæftiger os med, men den højtærede kulturminister er socialdemokrat og har et andet samfundssyn. Han tror, at alt, hvad der kommer fra staten, er godt, at staten er alle gode gavers giver, og han har ikke megen tillid til, at der på privat basis kan skabes noget, som kan være lige så værdifuldt og virke gavnligt ved den konkurrence, som det påfører, i dette tilfælde altså statsradiofonien.

Jeg vil dog gerne tilføje, at det ikke betyder, at venstre er en fjende af statsradiofonien, slet ikke; vi anser det for en rimelig fælles opgave at indrette en statsradiofoni, der med alsidighed og på et højt niveau øver oplysende virksomhed, røgter kulturelle opgaver, underholdning o. s. v. Vi finder det rimeligt at opkræve en afgift til at drive den fælles radio- og fjernsyns- virksomhed. Det er et godt princip, at radioens økonomi skal hvile i sig selv. Det ønsker vi ikke rørt ved. Heller ikke ved det princip, radioen hidtil har hævdet, at

annoncevirksomhed ikke bør være en opgave for statsradiofonien. Jeg har derfor ingen sympati for den højtærede kulturministers betragtninger i retning af, at noget sådant måske skulle etableres. Jeg mener tværtimod, at reklameudsendelser bør overlades til et konkurrerende foretagende og drives på en koncession givet til en sådan kommerciel sender, der har sit rygstød i annonceindtægter.

Jeg er naturligvis klar over — det blev også nævnt af den ærede ordfører for socialdemokratiet — at man vil sige, at en sådan sender kan rumme en vis fare, idet den kan komme med udsendelser, der kan virke uheldigt og betyde ensidig propaganda for bestemte standpunkter, partier o. s. v. Men alt dette kan man jo ordne gennem de koncessionsbestemmelser, som man fastsætter. Der kan jo være den samme fare med hensyn til statsradiofonien. En statsradiofoni kan også — det er der ikke spor i vejen for — udvikle sig derhen, at den optræder ensidigt og ikke alsidigt, men det har vi søgt at sikre os imod gennem vor radiolovgivning, idet vi nok har en statsradiofoni, der virker under ministerens ansvar, men der er indsat, hvad man kan kalde et folkevalgt råd med alsidig sammensætning, som jo har ledelsen og dirigerer i det daglige, og som ved sin alsidige sammensætning skulle give garanti for, at statsradiofonien virker på en sådan måde, at der ikke bliver anledning til alt for megen kritik. Der er imidlertid intet som helst i vejen for, at man over for en privat sender gennem koncessionsbestemmelserne kan sikre imod ensidighed, sikre, at der overholdes visse færdselsregler i udsendelserne. En sådan senders koncession gives jo også på begrænset tid, og hvis den ikke benyttes på en rimelig måde, kan man fratage senderen koncessionen.

Jeg finder, at det ville være meget værdifuldt, om man fik oprettet en sådan sender på privat basis, og så kan man gerne for min skyld kalde det et nyt monopol ved siden af det, der består i forvejen, men det bliver dog et konkurrerende foretagende til det, vi har.

Så kommer vi til det næste spørgsmål, reklamen i æteren, som det ærede medlem hr. K. B. Andersen talte om og vendte sig meget stærkt imod. Der kan siges meget

[Harald Nielsen.]

både pro et contra vedrørende reklame. Det er jo et meget vidt svævende emne at begive sig ind på. Jeg kender også de vanskeligheder, en sådan reklame måske kan medføre for bladene med hensyn til annonceindtægter o. s. v., alt det er jeg slet ikke blind for. Men det står for mig sådan, at reklame gennem radio og fjernsyn ikke er til at komme uden om. Al erfaring viser, at når der kommer et nyt meddelelsesmiddel, hvorigennem man kan få mange i tale, melder, når man når et vist skridt frem i udviklingen, reklamen sig også her. Jeg sagde i min forrige tale, at Radio Mercur er kommet som et resultat af, at der er et behov i erhvervslivet for reklame også ad den vej, og jeg føler mig overbevist om, at så længe dette behov eksisterer — og det vil sikkert være stærkt voksende — undgår man ikke reklamesendere; så får man dem på illegal vis i strid med vore internationale aftaler. Derfor synes jeg, at vi meget hellere allerede nu skulle sige: det må vi tage til efterretning, det er udviklingens gang. Men lad os så få en reklamesender på legal vis og med en koncession, der indeholder de nødvendige bestemmelser, færdselsregler, som den skal overholde i sine udsendelser, og så er sagen i orden. Så har vi samtidig skabt et konkurrerende foretagende til den statsradio, vi har, og det synes jeg vil være værdifuldt.

Mere skal jeg ikke sige om hele dette spørgsmål, men slutte med at anbefale det lovforslag, som venstre og de konservative har fremsat, til velvillig behandling. Jeg håber meget, at det på den nye baggrund kan vinde flertal her i tinget.

Helge Larsen: Det lovforslag, som er fremsat her i det høje ting af venstre og det konservative folkeparti, er jo et ganske kort, et ganske lille forslag, der egentlig kun tilsigter en ændring af den gældende radiolovs bestemmelser om monopol for Danmarks radio. Men dets virkning, hvis det eventuelt gennemføres, må ses på baggrund af, at mulighederne for landsdækkende radioprogrammer i Danmark er meget begrænsede, og selv om der har været nævnt andet her i tinget i dag, er det min opfattelse, at hvis den redegørelse, vi har fået fra post- og telegrafvæsenet, og som

går ud på, at der kun er tildelt Danmark bølgelængder til 3 landsdækkende programmer, er rigtig, betyder det, at der ved siden af Danmarks radios 2 landsdækkende programmer kun kan blive et tredje landsdækkende program, der altså efter lovforslaget skulle drives på kommerciel basis. Jeg mener, at det på denne baggrund ikke er rigtigt at tale om nogen ophævelse af monopolet. Der er i virkeligheden tale om en deling af monopolet; der bliver tale om 2 monopoler: et til Danmarks radio og et til et privat kommercielt selskab.

Jeg er naturligvis rede til i et udvalg at drøfte dette forslag igennem og se, om der skulle være andre synspunkter at føre frem til fordel for det, end der var, da vi havde radioloven til behandling i 1959. Det skal fra min side under forhandlingerne ikke mangle på fordomsfrihed over for forslaget, men jeg ønsker altså at pointere, at der ikke kan blive tale om fri næring, ikke kan blive tale om mange konkurrerende radiofonier. Der kan i det højeste blive tale om én radiofoni i konkurrence med Danmarks radio.

Det ærede medlem fru Hanne Budtz sagde, at dette forslag til lov om ændring i lov om radiospredning fra venstre og de konservative var tænkt som et bidrag til at bringe ordnede forhold i æteren — sådan tror jeg udtrykket var. Det blev yderligere sagt af det ærede medlem fru Hanne Budtz, at man naturligvis i koncessionen for et eventuelt kommercielt selskab kunne fastlægge meget strikse bestemmelser både med hensyn til kapital, nationalitetstilhørsforhold o. s. v. Jeg vil derfor gerne spørge det ærede medlem, om der i denne formulering ligger en tilkendegivelse af, at man i alle tilfælde ikke ønsker at legalisere den nu eksisterende Radio Mercur.

Dernæst vil jeg gerne gøre et par bemærkninger om det, som naturligt også bliver drøftet i forbindelse hermed: spørgsmålet om reklame og en eventuel melodiradio i Danmarks radio. Den højtærede minister for kulturelle anliggender har jo i onsdags i udtalelser til dagspressen ventileret den tanke, at man kunne indføre reklame i det danske fjernsyn, og sagt, at man måske kunne blive nødt til det, fordi andre europæiske lande har det, og fordi det kan påvirke forholdene også her. Det er vel,

[Helge Larsen.]

hvad jeg kan kalde en ny udformning af et gammelt begreb i dansk politik, det, der for hundrede år siden betegnedes som den europæiske nødvendighed. Men jeg ved ikke, om en sådan europæisk nødvendighed eksisterer i dag, og jeg siger som det ærede medlem hr. K. B. Andersen: lad os i hvert fald vente med at tage hatten af, indtil vi ser, om det er nødvendigt at gøre det.

Hvad min egen stilling angår, skal der ikke være nogen tvivl. Jeg er absolut ikke nogen tilhænger af at indføre reklame i fjernsynet; af mange grunde er jeg det ikke. Vel ved jeg, at der kan findes andre systemer for reklamering i TV end det så særlig berygtede amerikanske — også bedre systemer — men alligevel er jeg så afgjort imod det. Jeg ønsker at bevare den nugældende ordning, hvorefter Danmarks radio har sine indtægter alene fra licensbetaling. Jeg frygter meget den indflydelse, reklamering kunne få på programmerne; særlig så længe dansk TV er under opbygning — og det er jo tilfældet stadig væk — tror jeg det kan blive uhyre farligt for kvaliteten med reklameindslag. Jeg foretrækker afgjort forholdsvis korte, men kvalitetsprægede TV-programmer fremfor programmer, der udfylder den halve dag; og det kunne man jo frygte blev resultatet, hvis reklameindtægterne blev lagt til licensen. Det er vanskeligt nok for Danmarks radio at klare produktionen af de programmer, der sendes i dag, både hvad personale og navnlig pladsforhold angår. Skulle der presses flere programmer ind i forbindelse med reklame, tror jeg det i allerhøjeste grad ville svække kvaliteten af de programmer, man nu er ved at bygge op og gøre så gode som muligt.

Næsten det samme kan efter min opfattelse siges om planerne om en melodiradio. Skulle en sådan eventuelt virkeliggøres, måtte det i alle tilfælde blive som et tredje program; ellers ville det personalemæssigt, pladsmæssigt, økonomisk og programmæssigt belaste Danmarks radio så stærkt, at

det uvægerligt ville komme til at gå ud over de andre programmer. Skulle en melodiradio på et tredje program overhovedet virkeliggøres, ville det nok forudsætte, at man ventede, til TV var flyttet ud af radiohuset; før kunne der næppe blive plads dertil, og det ville formentlig også kræve så store udgifter, at den nuværende licens ikke ville være tilstrækkelig dertil.

Og så et synspunkt til i forbindelse med tanken om reklame i TV, som har været berørt i dag, men som jeg lige skal understrege: det ville, tror jeg, blive en meget alvorlig konkurrent til den danske dagspresse, ganske særlig en konkurrent til de blade, for hvilke landsaverteringen spiller en væsentlig rolle — og det gør den efterhånden for praktisk talt alle provinsbladene. Jeg tror, det vil betyde en meget alvorlig svækkelse af de eksisterende dagblades muligheder for at fortsætte, og man bør vel erindre, at reklame i TV ikke kan overflodiggøre den orientering af befolkningen, som varetages af dagspressen.

Man bør måske — og det være sagt også med henblik på forslaget fra venstre og de konservative om ændring i radioloven — også gøre opmærksom på en vedtagelse i Nordisk Råd fra mødet i Stockholm i 1959, et tidspunkt, hvor man beskæftigede sig med at undersøge muligheden af reklame i radio og TV. Der blev på det tidspunkt af kulturudvalget vedtaget en udtalelse, som lyder således: Dersom et medlemsland inden for Nordisk Råd træffer foranstaltninger til at ændre sin nuværende status med hensyn til reklame og television, bør de andre medlemslande have meddelelse om dette, før endelig bestemmelse træffes. Der kræves altså i det øjeblik, der bliver tale om en ændring af den danske lovgivning, hvorefter reklame på en eller anden måde legaliseres i Danmark, forud en forhandling med de nordiske lande, sådan at der kan blive tale om en fælles optræden. Det bør også tages med ind i overvejelserne vedrørende det forslag til ændring af radiospredningsloven, som foreligger fra venstres

[Hølge Larsen.]

og de konservatives side. Jeg skal blot slutte med at sige, at der i mit parti er overordentlig megen skepsis over for denne ændring, men at vi er rede til i et udvalg at se på lovforslaget og forhandle hele sagen igennem.

Morten Lange: Det lovforslag, som vi behandlede for lidt siden, er for så vidt nødvendigt, også selv om vi skulle finde på at gennemføre det lovforslag, som nu er til debat. Hvis det ærede medlem hr. Harald Nielsen ikke synes, han kan indstille sig på den opfattelse, ville det have været fuldstændig naturligt, om det ærede medlem havde stemt sammen med det ærede medlem hr. Poul Møller og den i og for sig lige så højtærede kollega, jeg har i Sverige, Hugo Osvald, ved mødet i Helsinki. Efter at VK-fronten har været splittet lidt i Helsinki, synes det nu, at man efter hjemkomsten har fundet sammen igen om i fællesskab at fremsætte lovforslag om oprettelse af et kommercielt radiomonopol. Ved at gå den vej går man, så vidt jeg kan se, nøjagtigt den vej, som det ærede medlem hr. Poul Møller skildrede i Helsinki, og som hans udmærkede medforslagsstiller, det ærede medlem hr. Harald Nielsen, dengang ikke kunne tilslutte sig. Men det er jo sådan med denne udmærkede alliance i det, vi kunne kalde højreoppositionen, at den så tit bygger på modsætninger — der sker jo de særeste ting — og det er ikke så sært, når man vil prøve på at få noget til at blive til en slags politik, som i virkeligheden må stride mod sig selv, må bygge på fuldstændig modstridende opfattelser af tingene.

Det er ikke nogen hemmelighed, at befolkningen i dette land i såvel det konservative folkeparti som venstre på det seneste som for øvrigt mange gange før stærkt er gået ind for, at netop begrænsning af forbruget var det eneste, der kunne redde kongeriget Danmark fra den evige fordærvelse. Nu kan man naturligvis diskutere meget om begrænsningen af forbruget, men én ting er jeg sikker på, og det er, at de folk, der betaler for reklamen i radioen, gør det ikke ud fra interesse for forbrugsbegrænsning. Der reklameres ikke for at begrænse forbruget, men for at udvide det. Så kunne man måske endda forstå det, hvis venstre

og de konservative nøje havde lyttet til, hvad det er, man reklamerer for i Radio Mercur, og havde fundet ud af, at det er særdeles vigtige ting, som måske nok vil udvide forbruget, men som måske er nødvendige. Men har man lyttet ret meget til Radio Mercur, har man opdaget, at det, den mest reklamerer for, er chokolade, tobak og måske en enkelt bil, altså det udprægede marginalforbrug, ting, som man først anskaffer sig, når man synes, man har nogle penge til overs — nøjagtig de penge, som det ærede medlem hr. Poul Møller så varmt går ind for at få opsparet. Jeg kan med min bedste vilje ikke se andet, end at hvis de to partier vil være lidt logiske i deres opfattelse af landets skæbne, så må de med hænder og fødder sætte sig imod enhver reklamesender. Men jeg indrømmer, at så ville de komme i splid med andre af deres synspunkter, således som det så tit går.

Jeg tror faktisk, at vi i dagens diskussion om spørgsmålet, hvorvidt der skal skabes endnu en sender her i landet uden for Danmarks radios område, kan tage og se bort fra disse interessante politiske motiver — der somme tider driver venstre frem og somme tider driver det tilbage, og ligelunde med de konservative — og simpelt hen se på spørgsmålet: er der nogen som helst rimelig og fornuftig brug for en sådan sender? Hvad skal meningen være med den?

Den første betingelse, man må sætte for en sådan sender, er, at man kan regne med, at det, den sender ud bortset fra reklamer — for den skal vel ikke laves bare for reklamens skyld — har et eller andet rimeligt niveau, så man kan sige, der er mening i at fylde æteren med dens udsendelser. Nok er vi ikke så frygtelig strenge i vore krav til kvalitet herhjemme, men der skulle dog kunne siges et og andet pænt om det, der går ud. Jeg har fra tid til anden i Radio Mercur hørt programmer, der var rigtig skikkelige at høre på; der var endda noget, der var morsomt, men nu har jeg fået indtryk af, at den slags skal vi ikke vente os for meget af i fremtiden, formodentlig overhovedet ikke i reklamesenderen, for de herrer, der køber reklame, vil jo få en udpræget indflydelse på, hvad der bliver sendt ud. De skal reklamere for chokolade og alt det dér og er ikke særlig interesseret i Beethoven. Deres interesser ligger faktisk

[Morten Lange.]

kulturelt dernede, hvor kravlegårdsniveauet ville begynde at skamme sig. Det var meget interessant at se, hvad programsekretæren i Radio Mercur, hr. Vangkilde, så klart gav udtryk for: at reklameinteresser og kvalitetsinteresser så sandelig ikke kunne forenes. Det undrede nu ikke mig så forfærdelig meget. Det er faktisk fuldstændig naturligt, at det går sådan. Men på den anden side: man kunne naturligvis have forventet lidt mere fermhed fra folk, som trods alt har interesse i at få reklamesenderen etableret; man kunne have ventet, at de ikke ligefrem lægger det helt klart for dagen, at reklame og kvalitet ikke har noget med hinanden at gøre i radioen.

Men der er andre uheldige aspekter end lige netop spørgsmålet om, hvad der kommer ud af radioen af musik o. lign. Det er også et spørgsmål, om vi ikke kan regne med at komme til at opleve noget lignende som den sidste Mercurepisode, at den nye pressionsgruppe, som man kalder for en lytterforening, kan komme til at danne præcedens for kommende pressionsgrupper i forskellige sager. Det ærede medlem hr. K. B. Andersen var ved behandlingen af den forrige sag på dagsordenen fuldstændig korrekt inde på dette efter min mening politisk og demokratisk set overordentlig alvorlige forhold. Jeg gad nok se den koncession, der bliver så hårdt strikket, at den kan hindre, at man fra tid til anden får organiseret pressionsgrupper, som kan blive overordentlig generende for almindelig demokratisk virksomhed. Jeg synes, at det, man har set, mere end noget andet, vi har været udsat for, viser, at sporene fra reklameradioen skræmmer.

Så meget om det, som vi er sikre på at reklameradioen vil bidrage med, men så må man stille det spørgsmål: hvad er det egentlig, man ved den magiske konkurrence vil have frem i æteren, som Danmarks radio ikke hidtil har kunnet skaffe? Det forekommer mig at være temmelig nærliggende og måske et temmelig nærliggende spørgsmål til den ærede ordfører for forslagsstillerne, fru Hanne Budtz, om hun ikke kunne gøre lidt nærmere rede for, hvad det er for geniale produkter, som konkurrence skulle skaffe frem, og som radioen ikke hidtil har kunnet klare.

Jeg er temmelig sikker på, at hvis noget mangler i luften, er det slet ikke særlig umuligt ved hjælp af et tredje program at få lavet en passende supplerings allerede over Danmarks radio. Man taler så meget om konkurrence og påstår, at den vil opstå, hvis der er et kommercielt program og et ikke-kommercielt program. Det er en ganske ejendommelig nærsynet måde at anskue tingene på, idet der er konkurrence mellem radio og fjernsyn, konkurrence mellem program 1 og program 2. Jeg har ikke spor imod, at man udvider konkurrencen med et program 3 også. Men at det skulle blive mere ydelsesfuldt og mere rigtigt, fordi det næste led i konkurrencen er et privat monopol, der også reklamerer, kan jeg for mit liv ikke indse. Det kan ikke være rigtig gennemtænkt.

Jeg er derimod af den opfattelse, at skal man klare sig, og skal der komme noget mere positivt ud af, at Mercur dukker op af havet, er spørgsmålet om let musik i radioen den ting, der brænder på. Det viser, at Danmarks radio ikke gennem årene har tænkt sig så godt om, som den kunne. Nu er der jo kommet et begreb, som hedder melodiradio, som man taler hånligt om, hvis man ikke kan lide den, og undseligt om, hvis man kan lide den. Det sidste synes jeg ikke der er spor grund til, for melodier har altid været højt skattet her i landet. Vi kan med stolthed pege tilbage på den danske sangtradition, som er nedfældet i højskolesangbogen, og det er bestemt min opfattelse, at Danmarks radio har gjort alt for lidt for at hæve det kulturelle niveau, som højskolen i sin tid fik frem ved hjælp af Carl Nielsen, Aakjær o. s. v. Jeg tror, at radioen har meget at indhente på musikkens område, altså ikke tredjeklasses tilfældig forlystelsesbranchemusik, men den musik, som er allemandseje, og som viderefører en dansk tradition, der hidtil har stået højt og ærlig talt i vor tid mangler sin fornuftige og logiske fortsættelse. Ingen føler rigtig ansvaret. Jeg tror, Danmarks radio netop har grund til at gøre det.

Men man kan også spørge: hvem skulle man egentlig betro at have et sådant radio-monopol? Jeg forstår, at pressen, som har følt sig uhyre generet af, at nu skulle måske den kommercielle radio rende med annoncerne, endelig har fundet ud af, at nu

[Morten Lange.]

kunne man passende give pressen monopol på at drive den kommercielle sender. Det er naturligvis Columbus' firkantede æg på ny. Jeg kan ikke se, hvad i alverdens riger og lande det skulle gøre godt for. Man skulle snarere benytte lejligheden til at sige, at nu har pressen jo præsenteret sin indsats på ét område, nemlig Pressens Radioavis, og af alle Danmarks radios forskellige områder er det det mest firkantede og klodsede, man overhovedet kan forestille sig. Der er al mulig anledning til at benytte denne lejlighed til at fremføre, at det vistnok var på høje tid, at Danmarks radio fremtidig også okkuperede Pressens Radioavis. Det er et levn fra fortiden, at en eller anden form for fællesråd skal administrere nyhedsformidlingen i radioen. Jeg tror, at radioen roligt kan overtage denne branche også. Den bliver ikke mindre begrænset af det. Jeg tror, at den øvrige radio er betydelig friere i udtryksformen end Pressens Radioavis.

Jeg skal måske lige sige nogle enkelte ord til den højtærede minister for kulturelle anliggender, som ved en formentlig morgenlig fejltagelse af den slags, man en gang imellem kommer til at begå, har sagt, at det var måske hyggeligt med lidt reklame i fjernsynet, og det var specielt om ikke hyggeligt, så nødvendigt under hensyn til det fremtrængende fællesmarked, eller hvad man ellers kan finde på af undskyldninger i disse tider. Jeg er ganske enig med det ærede medlem hr. K. B. Andersen i, at denne sag ikke har meget med fællesmarkedet at gøre, og man skal ikke få mit parti til på antifællesmarkedets alter at begynde at sige, at så må vi også sluge det kommercielle fjernsyn. Jeg tror ikke, de to ting hænger sammen. Men én ting kan jeg sige nogenlunde sikkert; det er, at reklame i fjernsyn har altid bevirket en kvalitets-sænkning, og vi ser bestemt ingen grund til at belaste sendetiden herhjemme med at sende Valohvidt og lignende tilbud og tage tiden, som ellers kunne benyttes til fornuftigere sysler. Jeg tror, at reklame-fjernsyn som al mulig reklame i radioen er unødvendig. De eksempler, vi har, skræmmer, specielt de, vi kan se fra engelsk kommercielt TV og ikke-kommercielt TV, som synes at konkurrere hinanden ned på et

lavere og lavere plan. Vi kan roligt sige, at vi vil være i stand til at holde fanen nogenlunde højt, hvad angår en fornuftig radio-ordning her i landet, ved at bruge naturligvis en hyggelig og rimelig tid til at snakke om det foreliggende lovforslag, måske endog så lang, at vi kan overbevise de ærede forslagsstillere om, at det kunne have været det samme.

Arne Bertelsen: Den højtærede minister for offentlige arbejder kunne under den foregående sags behandling med stor suffisance meddele mig, at der simpelt hen ikke er plads til flere radiosendere end dem, han havde planlagt. Det er naturligvis al ære værd at stole fuldkommen på sine egne medarbejdere. Men man må gøre sig klart, at det er svært at være fuldstændig objektiv, når man selv er impliceret i en sag. Jeg tillader mig stadig væk at tvivle på, at der ikke skulle være plads til både Radio Mercur og andre sendere. Jeg tvivler, og altså er jeg til.

Den højtærede minister harcelerede lidt over det ærede medlem fru Hanne Budtz' reference til kong Knuds love for Danmark og hele England og Norge. Jeg synes virkelig, den højtærede minister skulle sætte sig lidt mere ind i disse love, som er af en meget høj kvalitet. Jeg foretrækker i allerhøjeste grad kong Knud for kong Kai. Kong Knud satte sig ud på stranden for at tømme bølgerne, og de rullede jo op over hans kåbe. Det var kun simple havbølger; her drejer det sig om radiobølger. Jeg vil håbe, at den højtærede minister, når han opdager, at der er mere plads på disse radiobølger og radiobølgerne går op om ministerens kåbe, også vil tage kåben af og hænge den på fru Justitias skuldre, således som kong Knud gjorde på Kristi skuldre.

Lad os nu endda sige, at der kun er ét bånd ledigt, og man har så snakket forfærdelig meget om, at så var der givet et monopol til Radio Mercur. Lad os sige det, men jeg tror ikke et øjeblik på det. Hvis der på et år er 8766 sendetimer — jeg har siddet og regnet ud, hvor mange det er — vil der jo være udmærket mulighed for, at der kan sendes i 3 forskellige kommercielle radioer med hver sin sendetid, og det er ikke nødvendigt at uddele noget monopol. Men jeg tror overhovedet ikke på, at der kun er ét bånd tilbage; der er ingen, der

[Arne Bertelsen.]

har givet mig svar på, om der er plads mellem 100 og 108 megahertz på FM, eller om der er plads på visse mellembølger, men lad os så sige det. De tyske teknikere har jo for længst fundet ud af, at det ikke er nødvendigt med disse 0,3 megahertz imellem stationerne, men ud fra primitive forestillinger er den danske radio altså gået ind for denne inddeling, og der er store muligheder for at placere disse forskellige sendere på en sådan måde, at der er mindst muligt chikaneri.

Som jeg måske nok har nævnt før, kommer der ustandselig henvisninger til Nordisk Råd. Jeg giver ikke så forfærdelig meget for det her. Det ville mange gange have været meget værd, hvis Nordisk Råd var blevet citeret, men i denne situation er det jo sådan, at Sverige beskyttet af Danmark har presset på for at få denne paragraf ind med det efter min mening ikke særlig ædle formål at knægte disse hidtil lovlige sendere.

Det ærede medlem hr. K. B. Andersen har mod sædvane, synes jeg, holdt en nærmest fanatisk tale, som havde det indhold, at det var ikke et spørgsmål om ytringsfriheden, men kun om tekniske problemer. Ikke desto mindre brugtes der ord som „piratsendere“ og „tilranede bølgelængder“, „nordiske frihedsdeer“ og forskelligt andet afsluttet med, at ministerens lovforslag kun havde tekniske formål. Jeg synes, det ærede medlem slog sig selv en lille smule på munden dér.

Den højtærede minister synes, at jeg er mistænksom, men jeg mener som sagt, at man må have lov til at tvivle, og jeg tvivler stadig væk.

De uafhængige er helt enige med forslagsstillerne til den lovændring, der går ud på, at vor radioordning ikke bør bero på et monopol.

Derimod mener vi i og for sig ikke, at en bevillingsordning er påkrævet i øjeblikket. Den vil tidligst kunne blive aktuel den dag, Danmarks radios program 3 bliver bevilget, og det ligger jo langt ude i fremtiden. Det haster altså ikke. Vi har fået den melodiradio og den reklameradio, som befolkningen øjensynlig ønsker og derfor fortjener.

At overlade bevillingsmeddelelsen til de

højtærede ministre for kulturelle anliggender og offentlige arbejder forekommer mig i hvert fald i øjeblikket at være lidt af et slag i luften, da disse ministre er af den opfattelse, at staten bør have monopol på radiospredningen, ja, endog at folkekulturen trives bedst under monopol.

Lovforslaget er et kompromisforslag, men det er i hvert tilfælde bedre end regeringsforslaget, fordi det tilsigter at røve statsmonopolet, og vi vil se på det med stor velvilje. Vi så dog hellere en kommission med teknikere og kulturpersoner uden for de politiske kredse som det organ, der skulle bestemme, hvem der skulle have disse koncessioner.

Erhard Jakobsen: Jeg er glad for, at mit partis ordfører ikke har givet nogen blank afvisning af det lovforslag, der her foreligger. Det er altid rart at blive fri for at komme i den ubehagelige stilling ikke at være i overensstemmelse med sit parti og dets ordfører.

Jeg tror personlig, at der er adskillige momenter knyttet til denne sag, som det også er fremgået af ordføreren for forslagsstillerens bemærkninger i dag. Jeg tror, der er flere vanskeligheder end dem, man har peget på. Jeg tror på den anden side ikke, der er grund til den angst og den megen uro, som andre, herunder medlemmer af mit parti, har givet udtryk for.

Jeg synes, at man, når man behandler spørgsmålet reklame, tager alt for unuanceret på reklamen i henholdsvis radio og fjernsyn. Jeg tror, det er to helt forskellige ting i deres virkning. Hvis man anser reklamen for at være skadelig, så er den skadelige virkning, den kunne have i radio, en helt anden end den, den kunne have i fjernsyn. Så vidt jeg kan se, kan man sidestille reklamen i radioen med reklame i biografteater, sporvogne og aviser, og den har man jo ikke tænkt på at forbyde. Reklame i fjernsyn tror jeg har en helt anden virkning på folk, og hvis man derfor anser reklamen for skadelig, må man for alvor være bange for, at den skal komme i fjernsynet, og jeg havde nær sagt: helt forfærdeligt bliver det, hvis det skal være statens fjernsyn, der leverer den; så synes jeg næsten den får autorisation.

En af talerne har ment, at reklamen virker irriterende; mon ikke vi skal overlade

[Erhard Jakobsen.]

dette til annoncørerne? Det skal de nok sørge for at den ikke gør. Der er næppe nogen, som vil vove at give lytterne noget, der virker irriterende vedrørende deres egne produkter; det tror jeg ikke vi skal gøre os kloge på her i salen. Mon ikke man, hvis man beslutter sig til noget med reklame, skal lade annoncørerne om det?

Jeg tror, det er meget beklageligt, hvis man skulle nå dertil at åbne Danmarks radio og Danmarks fjernsyn for reklame. Jeg tror, det er noget helt forkert at komme ind på, og det tror jeg heller ikke der vil være flertal for i denne sal. Det minder noget om, at man ville give sig til at klare underskuddet ved driften af det kgl. teater ved at lade et eller andet korsetfirma lave en mannequinopvisning efter 2. akt af Macbeth og fortælle, hvor korsetterne til kostymerne er kommet fra. Det tror jeg det høje ting ville føle vistnok var at „synke“ niveauet ganske kraftigt.

Må jeg sige om den diskussion, der har været om Radio Mercur og også om den gammeldags dampradio: er det ærlig talt ikke noget uretfærdigt over for begge parter? Jeg har egentlig ikke noget imod Mercurs folk. Jeg ser bort fra bagmændene, som altså ingen ved hvem er; jeg har heller ingen anelse om det. Men formændene eller de medvirkende — jeg hører også til de forfærdelige personer, der har medvirket nu og da — og de medarbejdere, jeg har truffet, må jeg sige kunne jeg ikke se var forskellige fra dem, der arbejder i Danmarks radio; først da de sagde, hvor de kom fra, blev jeg klar over, at de ikke kom fra Danmarks radio, men fra Radio Mercur. Jeg tror, man må erkende, at der er præsteret en indsats af Radio Mercurs folk, en indsats, som man ikke kan bebrejde dem, og en indsats, som jeg ikke synes de skal høre noget som helst ondt for, selv om vi bestemmer os til, at det fremtidig skal gå på en helt anden måde.

Omvendt synes jeg slet ikke, at Danmarks radio behøver at være bange for nogen konkurrence fra den side. For Danmarks radio og Danmarks fjernsyn er noget helt andet, og medarbejderne dér tror jeg kan fra enhver, der følger udsendelserne blot en lille smule, få en masse anbefalinger. Jeg har bare hæftet mig ved en enkelt ting.

Hvad kameramændene ved fjernsynet kan præstere herhjemme, ligger langt, langt over, hvad man, når man ser udenlandsk fjernsyn, ser kameramænd lave andre steder. Jeg synes, at vore teknikere, vore medarbejdere er så dygtige, at konkurrence over for dem slet ikke har nogen aktual betyding.

Jeg tror, at diskussionen her har fået en skævhed, og det har bl. a. ordføreren for forslagsstillerne til dette forslag ansvaret for. Jeg tror ikke, det er konkurrence, man skal have frem; jeg tror, det er samarbejde, og jeg vil gerne opfordre Danmarks radio til at arbejde sammen med sig selv. Hvorfor i alverden lader man f. eks. på en aften, hvor TV-teatret spiller et stykke, også radioteatret spille et stykke? Er man ikke klar over, at der er sikkert ikke ret mange radiolyttere tilbage, når TV har noget sådant? Hvorfor samarbejder man ikke om disse ting, og hvorfor samarbejder man ikke med Sverige, Sveriges radio og Sveriges TV, bl. a. med den svenske melodiradio?

Hvis man skal tale om skadelige virkninger af Radio Mercurs virksomhed, er efter min mening den eneste skadelige virkning, jeg kan finde, den, at den kan medføre, at vi nu får melodiradio i Danmarks radio. Det synes jeg virkelig er en skadelig virkning. Jeg har gjort mig den umage en aften, hvor jeg havde lidt tid, at sætte mig hen og dreje på skalaen på et ganske almindeligt radioapparat. Jeg gad egentlig vide, om man i Danmarks radio i radiatorådet har gjort sig rigtig klart, hvordan de radioapparater er indrettet, som folk i almindelighed har. Jeg tror ikke, de alle sammen har FM-bånd, men de har mellembåndet. Jeg prøvede altså på en ganske almindelig aften med ganske almindelige antenneforhold at dreje nogle få centimeter til venstre for København og derefter nogle få centimeter til højre, og jeg tror, jeg fandt 10 melodiradioer på hver side. Der er nemlig efter kl. 21 næsten ikke andet at finde på hele båndet. Jeg kan ikke se, at vi for danske radiolytters penge skulle bidrage yderligere til at få den slags musik bragt frem. Derfor er det for mig ikke et spørgsmål om konkurrence, det er et spørgsmål om samarbejde; og om det så skal være private, der går med ind i billedet, er noget, som udvalgsforhandlingerne skal vise. Jeg vil ikke være bange for det. Men i alt fald, jeg kunne aldrig

[Erhard Jakobsen.]

betragtede det som en konkurrence til den udmærkede institution, som hedder Danmarks radio og Danmarks fjernsyn. Det kunne måske være afvekslende, det kunne måske fritage Danmarks radio for at bringe nogle af de ting, jeg ærlig talt ikke vil være spor glad for som medlem af det høje ting at skulle være medansvarlig for, men som man skal bringe, hvis man skal bringe noget for enhver smag.

Jeg tror, at man ved et samarbejde med andre landes radiofonier kunne komme hen til noget af det, de har i USA, hvor folk ganske simpelt ved, at hvis de drejer ind på den station, får de de og de ting. Skulle det ikke være muligt ved et europæisk samarbejde, et nordisk samarbejde? Når vi har en melodiradio, kan den i og for sig ikke godt slå til. Tanken, som er kommet frem her om en privat sender eller nogle private sendere med statslig koncession, tror jeg ikke man behøver at være særlig bange for, men det er klart, at det må der arbejdes med, måske arbejdes med i lang tid.

Jeg hæftede mig ved en bemærkning af det ærede medlem fru Hanne Budtz, en bemærkning, om hvilken jeg håber man herfra kan sige, at den ikke er berettiget: man mærker hensigten og bliver forstemt. Jeg håber, at det af forhandlingen her i dag tydeligt må fremgå, at der ikke foretages nogen indskriden over for Radio Mercur, for man er blevet klar over, hvad man i det hele taget vil lave på dette område, at man altså ikke med øjeblikkelig virkning forbyder Radio Mercur. For så vil der være mange i befolkningen, der har den indstilling, at man mærker hensigten og bliver forstemt.

Nina Andersen: Det ærede medlem hr. K. B. Andersen mente, at Danmarks radio havde været lovlig længe om at finde ud af, at der skulle laves nogle udsendelser med lettere musik, og det ærede medlem hr. Morten Lange sagde noget lignende. Det ærede medlem hr. Morten Lange har siddet så kort tid i radiatorådet — har antagelig ikke kunnet komme derind før — så det er fuldt berettiget, at han giver udtryk for den opfattelse.

Jeg har siddet der længe og er derfor medansvarlig for en del af den udvikling,

der er sket. Når jeg ser tilbage på den tid, da jeg begyndte i radioen, og sammenligner udsendelserne dengang med dem, vi har nu, så er forskellen på deres lødighed og deres spændvidde så stor, at man dengang vel dårligt kunne tænke sig, at det skulle blive sådan. Men jeg skal da villigt indrømme, at i arbejdet for at finde frem til nye ting på en række områder er det vel nok gået sådan, at visse ændringer i befolkningens daglige liv ikke på tilstrækkelig måde har givet genlyd i den nyorientering i radioen, som ustandselig finder sted.

Jeg tænker her på to ting: den forøgede fritid og det stadig mere automatiserede arbejde, som vel nok kalder på en del lettere udsendelser, noget, som man kan hvile på, blød musik, som nogle kalder det — det er ikke helt det samme som pop og pep, men det er i hvert fald noget, på hvilket man hviler. Det er jo også det, der har givet anledning til, at statsradiofonien gennem nogle år har drøftet, om der skulle være mere let musik, og hvilken form den skulle have, det, som har udkrystalliseret sig i det forslag, som først forelå i december måned, et forslag om noget i retning af en melodiradio; det er gentagne gange blevet omarbejdet, men i øjeblikket arbejder et udvalg med det.

Det er klart, at når et sådant problem dukker op, melder der sig en række berettigede interesser inden for medarbejderstaben, inden for programlægningsområdet, og man siger: vil vi så ikke blive glemt? Vil det ikke gå ud over os? Og det er helt naturligt, at de kommer og siger det, navnlig hvis man regner med, at der kun er to landsomfattende programmer. Er der tre landsomfattende programmer, er mulighederne for eksperimenter og nyorientering betydelig større.

Det, jeg egentlig vil med dette indlæg, er at advare imod, at man overser, hvad det vil betyde, hvis man siger, at det tredje landsomfattende program skal gå uden for Danmarks radio til anden afbenyttelse. Dermed lukker man af for eksperimentmulighederne, for det, der er den nye tendens, nemlig at man kan tillade sig at lave udsendelser, om hvilke man ved, at lytterskaren er begrænset til netop denne udsendelsesform eller netop dette emne. Vi skal ikke glemme, at der er mange flere

[Nina Andersen.]

mennesker, der kun har radioapparater og er radiolyttere, end der er folk, der har fjernsynsapparater. Det er en gruppe, hvis interesser det er naturligt at imødekomme, og det gælder såvel dem, der ønsker at hvile sig og have det lidt hyggeligt, spille et slag kort eller lægge en kabale og samtidig høre lidt musik i radioen, som dem, der ønsker, at de nye ting i tiden, alt det, der dukker op på en række områder, skal behandles og behandles på en ny måde. Endelig er der den nye ting, som også må udvikle sig videre, men endnu kun svagt er begyndt, nemlig et supplement mellem TV-udsendelserne og radioudsendelserne, hvor f. eks. en radioudsendelse kan uddybe et problem, som er rejst i TV, eller TV kan illustrere en ting, som har været udsendt i radio.

Der ligger på dette område mange, mange muligheder. Der findes i radiohuset en medarbejderstab, som har initiativ og arbejdslyst, som er fulde af ideer, og som konkurrerer indbyrdes om at skaffe det bedst mulige frem. At lukke for deres muligheder for fremtidige eksperimenter og fremtidig udfoldelse af initiativ ud fra en ortodoks opfattelse af monopol, det synes jeg ville være forkert.

Ministeren for kulturelle anliggender (Bomholt): Der er jo ikke under denne forhandling fremkommet alt for mange nye argumenter. Man synes, man har hørt de fleste nogle gange i forvejen.

Da jeg gik herop, trøstede det ærede medlem hr. Harald Nielsen mig med, at jeg behøvede ikke at tale så længe, thi det, jeg nu sagde, kommer først ud kl. halv tolv i nat!

Til det ærede medlem fru Hanne Budtz vil jeg gerne sige, at det er jo ikke helt let at danse uden om Berlingske Tidende og stiftstidenderne, som har taget det standpunkt, de har, til reklame i fjernsyn og radio. Det havde ligesom lettet på situationen, om der just i denne sammenhæng var kommet et par litterære citater. Jeg synes, det ærede medlem brugte dem for tidligt.

Jeg må i øvrigt sige til det ærede medlem, at det faktisk er en venlighed, at der ned sættes et særligt udvalg til behandling af oppositionens forslag, da det ærede medlems parti jo kan få formandspladsen i dette udvalg.

Det ærede medlem argumenterede imod Berlingske Tidendes opfattelse af de to monopoler og nævnte, at to monopoler trods alt var bedre end ét, idet konkurrence skulle være et nyttigt moment. Mon dog på dette område, hvor konkurrencen jo kommer til at afhænge i ikke ringe grad af størrelsen af de pladearkiver, der står til rådighed, plus de orkestre, der kan sættes ind? Jeg havde tænkt mig, hvis det lykkedes i Sønderjylland at stable et sønderjysk orkester på benene, at det kunne få en passende opgave inden for en musiklinje, men det skal altså vise sig, hvor langt vi nu når på det punkt. I hvert fald, konkurrence i det plan kan næppe tilføre befolkningen overdrevent betydelige værdier.

Det ærede medlem omtalte et fjernsynsinterview med mig, som også har været omtalt i forskellige blade, i Berlingske Tidende og i Politiken. I de referater, der er givet, er der visse enkeltheder, der er blevet overhørt, og det er der vel ikke noget at sige til, hvor så mange ting passerer ens bevidsthed, men jeg vil gerne med den højtærede formands tilladelse bringe et par citater, idet jeg har bedt direktør Sølvhøj om at få et stenografisk referat af det, jeg dengang sagde. Jeg talte uden manuskript, og interviewereren spurgte mig:

„Modstanderne mod reklame i dansk TV har jo også anført, kulturminister Julius Bomholt, at TV-reklameringen vil tage livet af en række dagblade og derved betyde en fare for demokratiet. Har man taget det med i overvejelserne?“

Jeg svarede: „Det har man naturligvis. Det er et meget alvorligt spørgsmål. Der er utvivlsomt mange blade, der kører i nærheden af kanten, og for dem er der altså anledning til en ekstra overvejelse. Jeg tør vel sige det sådan, at et flertal i radiorådet må formodes at være imod reklame — muligvis også et meget stort flertal i folketinget, i hvert fald i min gruppe i folketinget. Personlig har jeg altid taget afstand fra reklame i radio og fjernsyn; jeg synes, vi får den sobreste udsendelse uden reklame, men jeg erkender, at der kan komme situationer, der gør det nødvendigt, at vi tager sagen op til realoensning.“

Intervieweren: „Skal vi forvente, at 50 mill. kr. fra TV-reklameringen bruges

[Ministeren for kulturelle anliggender.]

til en forbedring af TV-programmerne, eller har man andre planer med de penge?"

Jeg svarede: „Det står fuldkommen åbent. Hele proceduren er jo den, at radiatorådet må behandle sagen. Derfra går den — rådet er et råd — til ministeriet. Vi tager stilling her, og her bestemmer vi, om vi vil gå videre til regering og folketing med den. Vi klipper ikke denne procedure over.“

Intervieweren: „Betyder forslaget om et tredje program for Danmarks radio, at De er ubetinget tilhænger af Danmarks radios monopol?"

Jeg svarede: „Ja, det er jeg, fordi jeg tror, at vi lettest kan etablere en virkelig ægte forbindelse med dansk folkestyre og dets ånd og dansk folkekultur ad den vej. Og vi har efterhånden, synes jeg, en sådan modenhed i administrationen, at vi virkelig kan lade meningene brydes.“

Der blev spurgt, hvad en musiklinje i radioen, en tredje linje med musik, vil koste. Der er over for mig fremsat den opfattelse, at den vil koste ca. 2 mill. kr. Der er ifølge Gallupundersøgelser konstateret et behov for en sådan musik, og derfor er spørgsmålet, om man vil imødekomme dette behov, som man altså åbenbart ikke hidtil har formået at dække gennem statsradiofonien. Jeg synes, det ville være naturligt, om statsradiofonien påtog sig en opgave over for det således afdækkede behov.

Det ærede medlem talte om pressen — der jo praktisk talt samlet er gået imod reklame i radio og TV — og om, at det var annoncetabet, der bestemte pressens holdning. Det er klart, at et sådant spørgsmål må underkastes alvorlig overvejelse, men jeg tror, at det i en kompliceret situation langtfra er det eneste moment, der har medvirket til pressens stilling.

Det ærede medlem hr. Harald Nielsen var ikke af samme mening som Fyns Tidende, Bornholms Tidende, Vendsyssel Tidende o. s. v. Jeg synes, der er fremkommet overordentlig vægtige og interessante artikler i

Vendsyssel Tidende og en klar linje i Fyns Tidende, svarende til den, som forstander Arne Fog Pedersen, Rødding, har givet udtryk for, da man i sin tid i radioen behandlede spørgsmålet om reklame i radio; forstander Arne Fog Pedersen tog da en meget klar og konsekvent stilling.

Jeg synes, det ærede medlem søgte at forflygtige Nordisk Råds afstemning noget mere, end det efter min mening var rart at høre på.

Det ærede medlem talte om nødvendigheden af konkurrence; men der er jo meget snævre grænser for, hvad der kan blive af konkurrence på annoncepriserne f. eks., når der kun er en eneste radiosender, der kan sende annoncer ud. De fastsættes jo ensidigt; hvordan skal det i det hele taget give konkurrence af virkelig alvorlig karakter på det område?

Vi skal vel ikke drøfte de udenfor liggende problemer om stat og samfund; det ærede medlem var inde på nogle ideologiske udfoldelser. Den tro, som det ærede medlem tillagde mig med hensyn til staten, var for primitiv, bestemt for de mest troende venstrevælgere. Det er det levende samfund, der gennem sine demokratiske funktioner er det fundamentale; staten er kun et redskab, der har værdi i samme grad, som det tjener et sådant samfund.

Det ærede medlem hr. Helge Larsen stillede sig meget skeptisk over for det, som det ærede medlem kaldte en melodiradio, og det forstår jeg meget vel, såfremt man ved melodiradio forstår en popradio, beregnet for mennesker med intelligenskvotient væsentlig under 100. Det kan være helt forståeligt, at det ærede medlem stiller sig skeptisk her; men det ærede medlem burde, synes jeg, ikke stille sig alt for skeptisk over for en musiklinje. Det havde selvfølgelig været bedst, om vi kunne indføre et tredje program efter engelsk mønster, et tredje program, der indeholdt virkelige kvaliteter, således at vi byggede i højden i stedet for at arbejde med en musiklinje, som skal tilfredsstille det behov, der i dag findes på

[Ministeren for kulturelle anliggender.] arbejdspladserne. Det, der virker drivende her, er jo ikke mindst, at det er blevet skik på næsten alle arbejdspladser, hvor det er muligt, at lytte til radiomusik.

Jeg hørte det ærede medlem hr. Arne Bertelsen tale om, at han tvivlede: jeg tvivler, altså er jeg til. Det gamle filosofiske ord kom til ny værdighed, og denne tvivl omfatter forhåbentlig også det ærede medlems eget parti og dets meninger.

Med det ærede medlem hr. Erhard Jakobsen var jeg enig i én ting, nemlig i den hyldelse, der blev givet statsradiofoniens stab af medarbejdere. Der er, synes jeg, grund til at sætte en streg under den tanke, der her fik luft. Der ydes et virkelig fremragende og værdifuldt arbejde på dette meget, meget brede felt af opgaver inden for radiofonien, og jeg kan ikke med mine øjne se, at nogen konkurrence over for statsradiofonien skulle være nødvendig. Jeg synes, at man med åbent sind spejder ud efter alle opgavefelter og søger at inddække dem bedst muligt, og jeg synes, man gør det overordentlig godt.

Ordføreren for forslagsstillerne (Hanne Budtz): Det synes, som om de to regeringspartiers ordførere ikke helt har læst vort lovforslag grundigt nok, men det er måske, fordi det er så kort, så gør man mindre ud af det. Selv efter at jeg var fremkommet med mine bemærkninger, gik de to ordførere ud fra — og det var åbenbart med stor skuffelse — at det, der fortrinsvis interesserede forslagsstillerne, var forholdet til fællesmarkedet, og man advarede meget imod at tale om næringsfrihed, yringsfrihed, frihed i æteren o. s. v. Jeg ved ikke af, at nogen af forslagsstillerne overhovedet har bragt disse emner på bane her i dag. Vi har netop ønsket at komme med et forslag i nøje sammenhæng med det foregående, og vi har ønsket at være med til at bringe orden i æteren.

Jeg synes i øvrigt, det ærede medlem hr. K. B. Andersen sagde en meget interessant ting, nemlig at hvis der virkelig var mulighed for flere sendere, kunne man også tale om vort forslag. Det vil jeg da huske, for jeg går ud fra, at vi i udvalget vil få meget nøje oplysninger om, hvorvidt der virkelig skulle være mulighed for flere

private sendere, og så er der, forstår jeg, en mulighed for, at vi kan lede tanken over i retning af vort forslag i stedet for det foregående forslag.

Det ærede medlem hr. K. B. Andersen var bange for, hvem der skulle få indflydelse på en eventuel privat sender eller flere private sendere; dertil kan jeg kun sige, som jeg sagde før, at vi har foreslået en koncessionsordning. Det er i høj grad en tillidssag, og dermed kan jeg svare også det ærede medlem hr. Helge Larsen, der spurgte, om det var vor tanke med forslaget at legalisere Radio Mercur. Vi har netop vist denne regering den tillid at sige, at vi vil overlade den til enhver tid siddende minister — det er jo den praksis, man nu engang må arbejde efter — at finde ud af, hvorledes og til hvem koncession skulle udstedes.

Jeg vil dog advare imod, således som også den højtærede minister fik lejlighed til forleden dag under fjernsynsudsendelsen — og det ærede medlem hr. K. B. Andersen var også inde på det for lidt siden — at man straks skal til at tale om arbejderbevægelsen, henholdsvis Arbejdernes Oplysningsforbund. Det er jo ikke noget nyt biografbevillingssystem, vi tænker på her.

Hvad angår spørgsmålet om reklame i Danmarks radio, som jeg slet ikke var inde på, fandt det ærede medlem hr. K. B. Andersen alligevel lejlighed til at komme med et meget langt indlæg herom. Jeg går ud fra, at det må være en diskussion, han har ført med ministeren for kulturelle anliggender, det kan i hvert fald ikke være med mig — jeg vil ikke have reklame i Danmarks radio eller i fjernsynet — men det kan de to herrer jo så fortsætte med.

Af det ærede medlem hr. Morten Langes bemærkninger erindrer jeg mest, at han talte om de mange lyttere til den private sender, der var på kravlegårdsniveauet. Jeg ville ikke udtale en sådan foragt for den store del af den danske befolkning, der med stor glæde lytter til denne lette musik i det daglige. Lad dog folk lytte til, hvad de har lyst til; de lytter vel, fordi de synes, det er hyggeligt og rart.

Men hensyn til melodiradioen og spørgsmålet om monoopolet vil jeg gerne understrege, at vi er af den opfattelse, at kan

[Hanne Budtz.]

man på et område, hvad enten det er det ene eller det andet, klare sig med privat virksomhed, ikke mindst hvor det drejer sig om noget, der er i gang, hvorfor skal staten så træde til?

Et monopol er i virkeligheden ensbetydende med en stærk indgriben i en branches hele tilværelse, og der skal efter min mening føres meget kraftigt bevis for, at det er nødvendigt at have et monopol, ellers må jeg på forhånd gå ud fra, at det ikke er rimeligt at have det.

Til slut vil jeg takke den højtærede minister for kulturelle anliggender, fordi han her har redegjort for, hvad han ordret gav udtryk for i fjernsynet forleden aften. Jeg forstår, at der har været en tankegang, en vision — en sådan vision kan jo ikke være den højtærede minister fjern — tanker om noget nyt, der kan komme engang, og så kan vi både på den højtærede ministers og egne vegne glæde os over, at det er en vision, en fortælling, der ikke har været så megen realitet i. Man siger, der er ikke noget så forfærdeligt som en fortæller, der opdager, at hans historie er sand, og det må vi så glæde os over i dette tilfælde.

I øvrigt håber jeg på en velvillig behandling af lovforslaget i udvalget.

K. B. Andersen: Jeg skal ikke gøre så vældig mange bemærkninger, for denne debat er jo på en underlig måde præget af, at de to partier er noget bange for deres forslag, er noget bekymrede over at have stillet det i en lidt forhastet popstemning, fordi der var harper i luften, og derfor tør man ikke rigtig med fuldt sving gå ind for det. Derfor skal jeg på dette sene tidspunkt — eller for at fortsætte i terminologien fra før: 5 minutter over 12 — heller ikke begynde at lægge debatten stort op. Jeg skal blot gøre nogle få bemærkninger.

Det ærede medlem hr. Harald Nielsen var inde på, at det ville være sundt med konkurrence. Ja men der er i hvert fald en erfaring, vi hører enslydende fra alle de lande, der har private stationer ved siden af mere eller mindre offentlig radio, og det er, at denne konkurrence har haft en niveausænkende virkning på programmerne i den offentlige radio, og vi har ikke mindst fået dette meget stærkt understreget fra

England. Så kan vi diskutere, om vi på et eller andet tidspunkt bliver nødt til det alligevel.

Jeg skal heller ikke komme ind på en ideologisk debat på dette tidspunkt, men jeg må sige, at når to monopoler ved siden af hinanden, begge på statsbevilling, er liberalisme, så er der pludselig noget ved venstres etikette som liberalt parti, jeg har haft svært ved at forstå, men som jeg ser meget, meget klarere nu, og derfor synes jeg, det var en meget nyttig bemærkning.

Det ærede medlem hr. Arne Bertelsen syntes, jeg havde været fanatisk ved at tale om piratsendere. Nu tør jeg ikke over for et ærværdigt ældre medlem af dette ting bruge stærke ord, navnlig da jeg forstår, at det gør stærkt indtryk. Derfor skal jeg tilbageholde stærke ord, men vil alligevel sige det på tydeligt dansk, for så kunne det være, at vi kom hinanden nærmere, om ikke i meninger, så dog med hensyn til, hvad det drejer sig om.

Når nu det ærede medlem næste gang, måske i forbindelse med påsken, kommer op til sit sommerhus, som det ærede medlem kan regne med at disponere over — nu har han formentlig ikke gjort det et stykke tid — og der er en anden, der har disponeret over det så længe, så vil denne anden nok trække sig tilbage. Så håber jeg, at det ærede medlem — i tråd med den indstilling, han har lagt for dagen over for Radio Mercur og Danmarks radios 3 bølgelængder — vil belønne dette initiativ og ikke bruge nogen form for ukvemsord. Det er den lidt ejendommelige omgang med rettigheder, som jeg synes nødvendiggør denne bemærkning.

Det ærede medlem hr. Erhard Jakobsen skal jeg ikke sige noget videre til. Det ærede medlem syntes, vi tog for unuanceret på tingene, og jeg nød at høre ham tale så nuanceret. Der er kun en eneste lille ting, jeg synes jeg bør sige. Det ærede medlem sagde, at radioen skal samarbejde med sig selv. Jeg er enig med ham i princippet, men derfor er det alligevel lidt flot, når han siger, at når TV er i gang, er der ikke flere tilbage, der lytter til radioen. Der er dog immervæk 800 000, der ikke har fjernsynsapparat; det må man ikke glemme, fordi fjernsynet dominerer billedet i øjeblikket. Der er dog mange, der ikke har

[K. B. Andersen.]

fjernsyn; nogle ønsker måske ikke at have det, andre har måske ikke råd til det, men vi skal huske, at de er der. Det skal radioen også, hvis den samarbejder med sig selv.

Det ærede medlem fru Hanne Budtz sagde, at jeg havde sagt noget om flere private sendere. Det er rigtigt, men jeg sagde 10-20, for det er det tal, vi skal op på, hvis det skal have nogen mening. Jeg sagde navnlig — og jeg synes, det viser den typiske forskel på det ærede medlems og mit partis indstilling —: uden kommerciel basis, medens det ærede medlems parti i modsætning til i 1959 denne gang klart slog fast, at det skal være på kommerciel basis. Det giver en væsentlig og typisk forskel. Jeg nævnedes oplysningsforbundet, universitetet, det danske akademi, o. s. v., og heroverfor står det ærede medlems forslag om ét program på kommerciel basis. Det tør siges at give en ganske væsentlig forskel.

Det, jeg sagde om reklame, var ikke sagt med henblik på Danmarks radio, men jeg er sikker på, at hvis vi overhovedet får reklameudsendelser, vil vi få disse virkninger. Det vil smitte mere eller mindre, og når vi først har fået døren på klem, tror jeg man vil sætte foden imellem, og så bliver det ikke muligt at holde dem ude.

Det, vi mener, er, at penge og profit er hverken nogen god eller nogen pålidelig målestok i kulturelle anliggender. Nu har venstre og de konservative inviteret os med til drøftelse af dette lovforslag om kommerciel udnyttelse foreløbig af radioen. Vi er principielt uenige i det grundsyn, der ligger bagved. For os er det vigtigste at få en radio af virkelig alsidighed, af virkelig kvalitet, ikke mindst i det underholdende stof. Vi tror, det bedre nås i Danmarks radio end i en privat reklamebutik. Vi tror, det er bedre, som vi har det nu, med Danmarks radio uden konkurrence med en privat reklamebutik.

Men lad os efter denne lange debat komme til udvalgsarbejdet og dér se nærmere på problemet.

Harald Nielsen: Jeg skal ikke trække debatten meget længere ud; jeg har bare et par enkelte bemærkninger at gøre.

Det ærede medlem hr. Helge Larsen gravede en gammel rekommandation fra Nor-

disk Råd op; men så vidt jeg husker, indebar den dog ikke, at andre nordiske lande kunne forbyde os at gennemføre ændringer, hvis vi havde lyst dertil, men at de pålagde os at rådføre os med dem. Det kan vi naturligvis også gøre i dette tilfælde, hvis det skulle være nødvendigt.

Den højtærede minister for kulturelle anliggender udtalte, at han havde fundet det ubehageligt at høre mig tale om lovforslaget, når han tænkte på, hvad jeg havde stemt for i Nordisk Råd. Det forstår jeg overhovedet ikke. Fordi man stemmer for en rekommandation, der opfordrer de nordiske regeringer til at træffe foranstaltninger til at skaffe den internationale konvention, de har tiltrådt, respekteret, indebærer det dog ikke, at man er forpligtet til at stemme for og tale for og slutte sig til en hvilken som helst foranstaltning.

Nu er ministeren kommet med et lovforslag, som jeg i det hele taget tvivler på er egnet til at føre til målet. Det stiller jeg mig meget tvivlende over for ligesom over for, om det er muligt fra dansk side at lovgive om internationale farvande og få det, vi vedtager, respekteret. Men det var det forrige punkt på dagsordenen, det skal jeg ikke fortabe mig i.

Det ærede medlem hr. K. B. Andersen siger, at vi åbenbart er bange for, hvad der er i lovforslaget. Det er mig ganske ubegribeligt, at nogen kan få den opfattelse. Vi har ligesom i 1959 været tilhængere af udsendelser på privat basis, på koncessionsbasis. Det er vi fremdeles. Den eneste ændring, vi ønsker, er jo, at det behov for reklame i æteren, som der vitterlig er, må overtages af en kommerciel sender og ikke varetages af Danmarks radio. Det er det centrale i det, vi her behandler.

Jeg føler mig aldeles overbevist om, at hvis man stadig opretholder det standpunkt, at der ikke fra dansk side på legal måde må sendes reklamer ud i æteren, vil der dukke sendere op, som er i strid med vor konvention, eller man vil tvinge danske annoncører til at annoncere i tysk fjernsyn eller i andre landes fjernsyn, og det kan vi dog ikke være interesseret i. Der er et behov for reklame i æteren. Vi kan synes om det, vi kan beklage det, vi kan se de vanskeligheder, det medfører, men skal vi bringe ordnede forhold til veje herhjemme, tror jeg det bliver nød-

[Harald Nielsen.]

vendigt at legalisere reklameudsendelser; det tror jeg ikke vi kommer uden om.

Så sagde det ærede medlem hr. K. B. Andersen, at alt, hvad man hørte udefra, var, at reklamesendere sænkede niveauet. Det kommer vel an på, hvem man taler om; og hvis vi skal komme ind i en debat om, hvad der er højt, og hvad der er lavtniveau, hvor har vi så målestokken herfor? Nej, lad os lade det hvile og se på det centrale i sagen. Vi har reklame i æteren også over Danmark. Der er behov for det, hvorfor så ikke legalisere det ved oprettelse af en kommerciel sender, der får koncession her-til, således at det sker under ordnede forhold?

Morten Lange: Det ærede medlem fru Hanne Budtz var så venlig at miscitere mig. Jeg har ikke talt om lyttere på kravlegårdsniveauet. Jeg har sagt, at man havde al god grund til at tro, at en kommerciel sender, ligesom det synes også i fremtiden at skulle være tilfældet med Mercur, ville hellige sig udsendelser på kravlegårdsniveauet, formodentlig også under, hvad et flertal af lytterne egentlig vil have. Det er åbenbart det, de reklamerende parter har fundet ud af: at hvis man skal reklamere for en meget blød chokolade, skal det være noget, der ikke støder nogen som helst mennesker. Det kan kun være det, jeg her har betegnet som kravlegårdsniveauemusik.

I øvrigt kom det ærede medlem hr. Harald Nielsen endnu en gang ind på at forklare os, hvorledes det kunne gå til, at det ærede medlem ikke var i splid med sin stilling til problemet i Nordisk Råd i Helsinki. Jeg har benyttet lejligheden til at gennemlæse de resolutioner, som er blevet os tilstillet af Nordisk Råd. Jeg har læst ikke mindre end to mindretalsindstillinger derfra, den ene med det ærede medlem hr. Poul Møller som underskriver sammen med to andre, den anden, som er en redegørelse fra det juridiske utskottet, underskrevet af Ingrid Gärde Widemar, begge næsten ordret i overensstemmelse med de taler, det ærede medlem hr. Harald Nielsen har holdt her i dag. Jeg kan ikke begribe, hvorfor det ærede medlem ikke stemte for disse resolutioner i Helsinki eller fik dem filet en lille smule til. I så fald ville de have passet

nøjagtigt til det, vi i dag har hørt fra det ærede medlem. Jeg kan ikke se andet, end at der må have været en personligheds-spaltning et eller andet sted.

Arne Bertelsen: Jeg beklager meget, at jeg ikke har kunnet høre hvert et ord, som den højtærede minister for kulturelle anliggender fremførte, men jeg mener at have forstået, at meningen var, at jeg ikke helt havde ret til at tvivle, fordi sagkundskaben sagde sådan og sådan. Gudbevares, jeg bøjer mig for van Dyck, men en sagkundskab, som arbejder specielt for et ministerium, må man vel betragte som delvis inhabil. Det betragter jeg ikke som en usaglig udtalelse. Skal jeg sige det rent ud, giver jeg ikke ret meget for sagkundskab, som er i et ministeriums tjeneste. Vi har set det i forbindelse med Midtsjællandsbanen; vi har set det, da der var tale om Skjernåprojektet; og det skal nok vise sig, at vi også vil få det at se i denne sag.

Jeg beklager det, hvis jeg ikke har forstået den højtærede minister fuldt ud, men desværre hører jeg bedre oppe i baggrunden end hernede.

Det ærede medlem hr. K. B. Andersen bliver ved med at snakke om to monopoler. Jeg mener, at jeg flere gange har sagt, at der er plads til adskilligt flere sendere end Danmarks radio og et Mercurmonopol. Det var uhyre venligt af det ærede medlem at lægge sin forklaring ned på det plan, som det ærede medlem øjensynlig emner jeg er i stand til at fatte, nemlig sommerhusplanet. Dertil skal jeg sige, at jeg var overhovedet ikke klar over, at Danmarks radio ejer denne sommerhusgrund; det drejer sig altså om uudnyttede grunde. Hvad mit sommerhus angår, so mdet ærede medlem spurgte så venligt til, agter staten at ekspropriere den værdifuldeste del til vej-anlæg. Ud over det synes jeg analogien var udmærket for mellemskoleelever.

Det ærede medlem hr. Morten Lange var — ikke i denne omgang, men i forrige runde — inde på spørgsmålet om 1 og 2 monopoler, og hvad det er, man vil have frem i radioen. Ja, der er 2 millioner lyttere, som vil høre det såkaldte populære program i Radio Mercur; jeg har aldrig hørt på det; men Mercur har tilsyneladende løst en opgave, og dens program må altså være i

[Arne Bertelsen.]

overensstemmelse med folkets ønske. Skal det være noget tilsvarende, man vil have frem i radioen, nærmer man sig betænkeligt et kulturelt diktatur. Man må vel få det frem i radioen, som folket ønsker, hvis man ønsker et demokrati.

Ministeren for kulturelle anliggender (Bomholt): Til det ærede medlem hr. Arne Bertelsen vil jeg sige, at jeg sandelig ikke vil gå imod det ærede medlems ret til at tvivle. Selvfølgelig må det ærede medlem have lov til at tvivle, og tvivlen må også have lov til at aflægge besøg hos det ærede medlem selv. Jeg synes, at det ærede medlem havde en tendens til at gøre modstandernes opfattelse rigelig firkantet; derfor nævnte jeg det med tvivlen.

Jeg har under debatten hørt den anskuelse fremsat, at man godt kunne være bekendt at give licens til noget, selv om man ikke rigtig syntes, det kunne være i éns egen stue; man ville ligesom ikke have direkte ansvar for det, for på et sådant niveau var det ikke. Men vil licensgiveren ikke trods alt bære ansvaret for, at et sådant område med mangel på kultur får lejlighed til at eksistere? Vil det ikke gå ind under éns ansvar trods alt?

Ordføreren for forslagsstillerne, det ærede medlem fru Hanne Budtz, mente, at jeg havde haft en vision eller et par stykker. Ja, jeg har peget på den konsekvens, som ligger i forlængelse af det ærede medlems forslag. Jeg har villet se konsekvensen ud over det foreliggende tilfælde, debatten omkring Radio Mercur, der efterhånden blev noget perspektivløs. Jeg syntes, det var rigtigt at pege på konsekvenserne, og der var en ting, jeg navnlig pegede på: indførelse af en musiklinje, såfremt Radio Mercur forsvinder. Det er i høj grad en realistisk tanke.

Det ærede medlem udtalte om koncessionsordningen, at den til enhver tid siddende ansvarlige minister selv måtte finde ud af, til hvem der skal ske tildeling af koncession til en sådan sender. Radio Mercur fik hermed den fineste tænkelige silkesnor.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Ordføreren for forslagsstillerne (Hanne Budtz): Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til det udvalg, som tinget har besluttet at nedsætte angående forslag til lov om ændringer i lov om telekommunikation m. m. ved radio.

K. B. Andersen: Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til et særligt udvalg på 17 medlemmer.

Hanne Budtz' forslag om at henvise lovforslaget til det udvalg, som tinget har besluttet at nedsætte angående forslag til lov om ændringer i lov om telekommunikation m. m. ved radio, *forkastedes* med 67 stemmer mod 32; 1 medlem tilkendegav, at han hverken stemte for eller imod.

K. B. Andersens forslag om at henvise lovforslaget til et særligt udvalg på 17 medlemmer *vedtoges* uden afstemning.

Formanden: Der er ikke mere på dagsordenen.

Udvalget angående forslag til lov om afsætning af frisk dansk frugt og danske gartneriprodukter har afgivet tillægsbetænkning over nævnte lovforslag. Eksemplarer vil blive omdelt.

Det angående forslag til lov om Danmarks erhvervsfond nedsatte udvalg, der i henhold til folketingets vedtagelse af 18. februar d. å. vedblev at bestå, har afgivet beretning. Eksemplarer vil blive omdelt.

Folketingets næste møde afholdes i morgen, fredag den 13. april, kl. 13 med følgende dagsorden:

1) *Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående:*

Forslag til lov om ændringer i lov om telekommunikation m. m. ved radio.

2) *Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående:*

Forslag til lov om ændring i lov om radiospredning [af Hanne Budtz m. fl.].

3) *Valg af 4 medlemmer til arbejdsnævnets afdeling angående arbejdsløshedsforsikringen.*

[Formanden.]

- 4) Valg af 11 medlemmer til landsskatteretten.
- 5) Valg af 6 medlemmer til ligningsrådet.
- 6) Valg af 5 medlemmer og 5 stedfortrædere til Europarådet.
- 7) Tredje behandling af:
Forslag til lov om indfødsrets meddelelse m. v.
- 8) Tredje behandling af:
Forslag til lov om ændringer i lov om kreditforeninger.
- 9) Tredje behandling af:
Forslag til lov om ændring i lov om nationale eksaminer m. m.
- 10) Anden behandling af:
Forslag til lov om nedsættelse af en forsikringskommission.
- 11) Første behandling af:
Forslag til lov om ændring af lov om kvalitetskontrol med fisk og fiskevarer.

Mødet hævet kl. 16⁴⁴.

84. møde.

Fredag den 13. april kl. 13.

Formanden: I skrivelse af dags dato meddeler udenrigsministeren, at han ønsker mundtligt at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning i anledning af en den 23. marts 1962 i Helsingfors undertegnet samarbejdsoverenskomst mellem Danmark, Finland, Island, Norge og Sverige.

I skrivelse af dags dato meddeler ministeren for kulturelle anliggender, at han ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til lov om teatre og forslag til lov om ændringer i biografteaterloven. (Filmsfonden).

I skrivelse af dags dato meddeler undervisningsministeren, at han ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til lov om Danmarks lærerhøjskole.

Udvalget angående forslag til lov om beskatningen af medlemmer af investeringsforeninger har afgivet betænkning over nævnte lovforslag. Eksemplarer vil blive omdelt.

Formanden: Uden for dagsordenen giver jeg ordet til den højtærede udenrigsminister, for at han kan fremsætte det i dag anmeldte forslag til folketingsbeslutning.

Udenrigsministeren (J. O. Krag): Herved har jeg den ære for det høje ting at fremsætte forslag til folketingsbeslutning i anledning af en den 23. marts 1962 i Helsingfors undertegnet samarbejdsoverenskomst mellem Danmark, Finland, Island, Norge og Sverige.

Som det vil være medlemmerne af det høje ting bekendt, er denne overenskomst blevet til i nært samarbejde mellem Nordisk Råd og de nordiske landes regeringer. Idet jeg, for så vidt overenskomstens tilblivelseshistorie angår, vil henvise til det forslag der nu bliver omdelt i tinget, skal jeg knytte nogle ganske korte kommentarer til forslaget.

Da den britiske regering sidste sommer traf beslutning om at søge Storbritannien optaget som medlem af Det europæiske økonomiske Fællesskab, stod det klart for regeringerne i de nordiske lande, at den ændring, der hermed var indtruffet i de europæiske markedsproblemer, også ville øve indflydelse på det fremtidige nordiske samarbejde. Den nye situation, som var opstået, rummede dels en risiko, dels nye muligheder for det nordiske samarbejde; det måtte derfor være regeringernes opgave bedst muligt at sikre de resultater, som hidtil var nået, og tillige at skabe egnede rammer for det videre samarbejde.

Tilsvarende tanker gjorde sig gældende blandt medlemmerne af de nordiske landes lovgivende forsamlinger; som nævnt i bemærkningerne til lovforslaget fremsatte